

Un număr vechiu 6 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

Director: N. C. SCHINA,

Președinte la Curtea de Apel București

Secretar: VIRGIL ANGHIELOVICI

Doctor în drept de la Paris, magistrat

ABONAMENTUL

Pe an, în România 100 lei
 6 luni 50 »
 3 luni 25 »

APARE ODATA PE SAPTAMANA
 sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI, 5
 Lângă Palatul Justiției
 — TELEFON 13/29 —

SUMAR

— **Realizarea dreptului**, de d-l Nicolae Corodeanu, profesor și avocat.

JURISPRUDENȚA

— Curtea de Casație S. I, Tribunalul Dolj S. I și Judecătoria Ocolului Segarcea — Dolj: *Dănuț Dinu Niță cu Frații Ion și N. D. Mihail* (Regulele cari cârmuiesc instituțiunea embaticului), cu o **Observație** de d-l profesor S. G. Longinescu;

— Procesul-verbal al primei ședințe de la 26 Octombrie 1919, a «Asociației Generale a Juriștilor din România-Mare», și Actul constitutiv.

Rugăm pe amicii și cititorii noștri a subscrie acțiuni la „Curierul Judiciar” societate anonimă, constituită pe un milion capital social, în 4000 acțiuni, a 250 lei fiecare. Primul vărsământ e de 40% plus lei 10 de fiecare acțiune pentru cheltuelile de constituire.

Subscrierile se fac la: Decanatele Barourilor din țară, cari au primit prospectele și declarațiunile de subscriere, la Banca de Scont a României și sucursalele ei, la Banca Marmorosch, Blank și sucursalele ei și la ziarul „Curierul Judiciar”, București, Rahovei 5

Judecătorii, avocații și personalul judecătoreesc de la țară și orașele nereședințe de capitala județului, pot trimite subscrierile și vărsămintele prin mandate poștale la ziarul „Curierul Judiciar”, București pe adresa d-lui Codreanu, care va libera și trimite chitanța cuvenită.

REALIZAREA DREPTULUI

Viața juridică a unui popor nu trebuie judecată după sistemele de drept expuse în codicele sale.

Justiția scrisă poate să fie deosebită de cea trăită în realitate și ea atunci își perde din interes în măsura în care această deosebire e mai mare.

Dreptul nu e în adevăr o disciplină de un rang intelectual abstract a cărui valoare s'ar putea opri la construirea unui sistem logic unitar — scopul dreptului e realizarea lui practică. Numai în funcțiunea lui reală, în ceeace practica realizează zilnic, în energia și ușurința cu care el pătrunde în stria-

turile cele mai adânci și variate ale societății, constă adevărata lui valoare.

Elaborarea dreptului și realizarea lui practică deși în cea mai strânsă conexiune, sunt totuși două funcțiuni juridice esențial deosebite. — Lucrul pare simplu și totuși raportul dintre formula de drept și viața reală constituie una din cele mai dificile probleme ale societăților. El ar putea servi ca criteriu pentru a studia un aspect de caracter al unei națiuni.

Poate că cea mai înaltă virtute a unei popor constă în energia și ușurința cu care el își aplică legile sale, în armonia pe care o stabilește între principiul formulat teoretic și viața reală.

Când însă dreptul proclamat și necunoscut e în neputința de a fi aplicat acolo unde se invoacă sancțiunea lui, când paralel cu ceeace e scris în cod își face loc o practică nerecunoscută și inegală, atunci un popor trăește cea mai dureroasă dintre minciunile sociale: minciuna juridică.

Și în parte cel puțin am trăit-o și noi. Cine ar sta să redacteze pe articole, în unele din aspectele ei politice, constituția ce am trăit aieva și să o compare cu principiile ei scrise, care duceau o viață retrasă în cărți și școală, devenită un fel de constituție ocultă!

Cine s'ar distra să repună pe regulamente, adevărata viață administrativă a noastră, unde confuziunea juridică și politică era așa de mare câteodată, încât concepția vulgară făcea dintr'un guvernament un cetățean dispensat temporar de legi!

Desigur însă că în această epocă de revizuire a vieții noastre sociale, problema realizării dreptului nu e una din cele mai secundare.

Dar pe noi ea ne interesează aci numai în ceeace privește dreptul privat și în parte cel penal însă atât numai cât poate constitui o chestiune pur științifică de drept. Pe acest teren avem un organism destinat realizării dreptului, formând una din puterile statului, puterea judecătorească. Grație acestui organism superior tuturor instituțiilor noastre, realizarea dreptului privat și penal nu se poate com-

para cu acelui administrativ. De altfel în aplicarea practică a dreptului autoritatea judecătorească îndeplinește și o funcțiune apropiată de elaborarea lui; ea pune principiile din texte în acord continuu cu necesitățile curente ale vieții, creând jurisprudența prin care asigură în același timp dreptului o realizare constantă, uniformă și egală.

Firește că dreptul se realizează de cele mai multe ori prin recunoașterea lui de bună voe, printr'o supunere spontană la principiile recunoscute, fără să mai fie nevoie de concursul autorității judecătorești care să ordone traducerea lor în fapt. Atunci însă când dreptul e contestat ca și pentru aplicarea sancțiunilor penale, realizarea dreptului ia forma unei lupte care se dă în fața autorității judecătorești. Triumful rapid și conform cu dreptul al acestei lupte are cea mai însemnată repercusiune socială, ea întretinând acea forță morală care se cheamă sentimentul de justiție la un popor și care formează elementul capital de solidaritate într'o societate. Și de multe ori chiar, lupta aceasta e pornită sub impulsunea unor sentimente care nu derivă exclusiv din preocupări materiale. Se povestește că un englez voiajând prin Viena a stat acolo 3 ani pentru a se judeca cu hotelierul care îl înșelase cu câțiva franci. Legenda transpusă pe alt teren poate fi azi un simbol.

Lupta aceasta pentru realizarea dreptului pe cale judecătorească se face însă în baza unor norme cari constituiesc ceea ce se cheamă procedura. Aceasta prezintă dreptul în mișcare, partea lui dinamică sau am putea spune calea lui sancționătoare spre deosebire de partea, am zice determinativă, adică care fixează numai natura și condițiunile dreptului.

Procedura constituind dar ansamblul de principii după care suntem obligați să urmărim valorificarea pretențiilor noastre în justiție, ea este organul de care depinde realizarea dreptului. De aci deosebita sa importanță socială.

Corespunde ea în momentele actuale cu nevoile societății noastre?

Un principiu fundamental despărțește procedura penală de cea civilă. Cea dintâi este pusă în mișcare de un reprezentant al societății, infracțiunile la legea penală interesând imediat ordinea publică, pe când cea de a doua este abandonată continuu la activitatea particularului interesat. Până la ce punct însă poate fi motivată o atare deosebire? Până la ce punct societatea ar trebui să lase singur în luptă pe un individ care se pretinde lezat de un altul într'un drept al său privat? O perfectă socializare a justiției nu ar trebui să reducă oare cât mai puțin activitatea unui particular pentru rectificarea dreptului său? Leziunea unui drept particular n'ar trebui considerată și ea o leziune adusă societății însăși, cum sunt considerate leziunile patrimoniale care conțin în ele elemente penale? Noi credem că această idee constituie un termen

viitor — foarte depărtat de altfel — de evoluția socială. Aci mi se pare, cel puțin, că duce cursul istoriei privity în spațiu lungi de timp. În adevăr, într'o epocă foarte primitivă, popoarele au cunoscut o justiție unde realizarea dreptului era exclusiv abandonată activității și inițiativei particulare. Statul, abia constituit, fiind de o slăbiciune extremă, nu dădea nici un sprijin individului pentru realizarea sau repararea dreptului său. Individul singur își sancționa prin forță sentimentul său de dreptate lezat. Desigur că forța se puneă întotdeauna în serviciul dreptății, toți cei dintr'un grup fiind interesați la triumful dreptului în sprijinul căruia săriau. Aceasta s'a numit justiție privată. E curios că posibilitatea de a-și face singur cine-va dreptate cu forța, a durat multă vreme în dreptul roman, alături de o justiție socială, de o justiție diferită de Stat. Ea a durat tot timpul republicii și nu începe să fie reprimată decât la începutul imperiului. Mai târziu apoi Marcu Aureliu pedepsește cu pierderea creanței, chiar pe creditorii care fără violență vor să se îndestuleze din bunurile debitorului fără permisiunea acestuia. Ceva mai mult, ca o sancțiune exagerată a violenței la 389 dup. Chr. Valentinian Teodosie și Honorius pedepseau cu pierderea proprietății pe acel care uzează de forță pentru a-și lua lucrul său dela posesor.

Când statul a socializat justiția, când dreptatea începe să fie pronunțată de o autoritate constituită, procedura apare totuși cu un caracter convențional, contractual oarecum. Părțile trebuiau să se ducă împreună în fața magistratului roman, nefiind posibilă o judecată în lipsă. E drept că în același timp legea celor XII table dădea pe de altă parte un mijloc foarte drastic reclamantului pentru a-și duce pe adversarul său recalcitrant în justiție; el îl putea târî cu forța. Statul însă prin magistratul său, la această epocă, joacă un rol foarte pasiv, el nu face nici un act de imixtiune propriu zis în proces, ci dă numai un fel de autenticitate unor formalități solemne necesare pentru a putea trimite pe părți înaintea unui jurat. Ceva mai mult, Statul nu dă nici un ajutor părții pentru a executa sentința judecătorului. Dar pornind de aci, dacă privim mai departe dezvoltarea procedurii, vedem că ea se caracterizează printr'o imixtiune din ce în ce mai accentuată a Statului, respectiv al magistratului, în diferendul civil dintre două părți. Lăsând deoparte rolul pe care l'a jucat pretorul în frumoasa epocă romană pentru elaborarea dreptului însăși, vedem că în faza ultimă a procedurii, magistratul e acel care dispune citarea părților, că el procedează la instruirea procesului cu mai multă libertate și că el ordonă, în sfârșit, agenților săi, executarea cu forța a sentinței. Din alt punct de vedere, însă, privity amestecul Statului, vedem că acesta la început nu se interesa direct prin magistrații săi, decât la reprimarea crimelor

contra siguranței sale și a paricidului; delictele cealalte: furtul, injuria, nu erau considerate ca lezând un interes general, ele erau lăsate exclusiv la inițiativa particulară. Dar încetul cu încetul apare și aci o represiune publică, dându-se la început victimei, care a suferit atingeri în persoana sau în patrimoniul său printr'un delict, o alegere între acțiunea sa privată sau o pedeapsă publică dată vinovatului. Și aceasta, în timpul din urmă, devine cazul obișnuit.

Acest curs istoric îl găsim de altfel și în procedura altor popoare. El ne arată că societatea își asumă din ce în ce mai mult sarcina de distribuire a justiției printr'o activitate tot mai accentuată din partea magistratului. Și am putea pune ca termen final de evoluție, o desăvârșită socializare a justiției în care Statul va fi tot așa de interesat la realizarea dreptului unui particular, cum este azi în reprimarea delictelor.

Vom trage, însă, din această expunere istorică, numai concluzia că e numai tradițional principiul sfânt acela care cere ca individul să fie abandonat la continua sa activitate pentru a-și valorifica un drept al său.

Să ne întoarcem acum cu preocupări mai practice la întrebarea noastră: procedura actuală corespunde ea spiritului democrație în care începem să trăim?

Principiile capitale pentru realizarea dreptului, ar cere ca procedura să îndeplinească trei condițiuni: ea trebuie să fie simplă, pentru a putea fi sigură, să fie rapidă pentru a fi eficace și să fie principial gratuită pentru a fi la îndemâna tuturor.

Și din acest întreit punct de vedere, procedura noastră păcătuiește.

Ea prezintă o serie întregă de complicațiuni tradiționale care fac de multe ori ca realizarea dreptului să fie împiedecată prin neobservarea unor reguli de forme cari constituiesc un labirint prin care te strecoři cu multă învățătură. Pentru fiecare termen, pentru fiecare mișcare a magistratului o continuă inițiativă și o savantă activitate a părții interesate. Credem că procedura ar putea fi dirijată în bună parte de judecător însuși și că unele formalități necesare ei, s'ar putea face din oficiu. În orice caz, s'ar putea da pentru simplificare mai multă imixtiune judecătorului în directiva procesului. Sau s'ar putea reglementa de ex. ca toate actele procedurale necesare până la debaterile complete asupra fondului să se facă sub conducerea unui singur judecător, cum e în codul austriac. Ar trebui ca viitorul legiuitor să fie cât mai preocupat de ideea că nu trebuie sacrificat fondul dreptului unor chestiuni de formă și că ar putea da mai multă inițiativă tribunalelor simplificând rolul prea complicat al celui interesat.

Păcatul cel mare al procedurii noastre e însă în gândul și pe buzele tuturor: ea e prea lentă. Cu sistemul practicei noastre cu două termene adesea pe an se poate întâmpla această anomalie socială

ca un bogat să moară sărac sau să nu-și vadă realizat dreptul său decât în pragul mormântului. Justiția în acest caz numai e eficace. și ea nu-și mai îndeplinește rolul său social. Tribunalele noastre sunt prea încărcate și alături de complicațiunile procedurale intervine și o meschină economie pe care bugetul nostru o face cu împărțirea justiției pe care nu am înțeles-o niciodată. Nu avem judecători de ajuns și ei muncesc câteodată prea mult cu lucrurile mărunte pentru a avea seninătatea preocupărilor de jurisprudență. Numai vorbesc și de personalul inferior și nici de retribuția și a unora și a altora.

Principiul cel mare însă pentru realizarea dreptului trebuie să fie gratuitatea nu numai pentru cel absolut dar și pentru cei relativ săraci. Nimic nu datorește statul mai mult cetățenilor ca dreptatea. Ea trebuie să fie ca principiu gratuită pentru ca justiția să poată fi pusă în mișcare cu ușurință și de cel sărac ca și de cel bogat, fără șovăire și fără dificultăți. Desigur că nimic nu împiedică ca statul să perceapă și aci un impozit ca pentru circulația averilor, dar el trebuie să fie proporțional cu valoarea litigiului și perceput așa fel încât să nu fie o împovărare pentru cel nevoiaș. Nu e un principiu democratic ca particularii să suporte cheltueli prea mari față cu ce au de dobândit dela justiție. Scum-petea Justiției s'a zis că este nn fel de nedreptate. Principiul actului de paupertate, pe lângă că are și ceva umilitor, el cere încă și o sărăcie absolută, pe când cineva se poate găsi numai relativ în imposibilitate de a porni un proces.

Iată de ce am constatat cu plăcere că în programul de reforme trasat de această revistă se prevede o mai largă gratuitate pentru împărțirea dreptății. Ea a dominat lumea romană. Foarte târziu numai într'o ultimă fază, când biurocrația a adus cu dânsa procedura scrisă, părțile plăteau pentru aceasta ceace se chema «sportulae». Și aceasta poate puțin numai înainte de sec. V d. Chr.

Gratuitatea justiției a fost proclamată de adunarea constituantă din 1789 când s'a desființat însă numai taxele care se plăteau pentru judecători.

Dar alături de gratuitatea justiției programul acestei reviste prevede și o mai largă asistență judiciară. Se știe că la Roma advocatura multă vreme n'a fost o profesiune lucrativă; era o onoare și o întrecere ca cineva să pledeze un proces pentru altul.

Mai târziu însă pretorul avea grijă ca în anumite cazuri să dea el din oficiu un avocat celui care nu găsea. Ulpian, jurisconsultul în mare cinste sub Alexandru Sever și căruia în comentariile asupra edictului îi place să reproducă adesea cuvintele pretorului ne spune în D. 3. 1. 4.: Ait praetor: Si non habebunt advocatum, ego dabo. Pretorul spune: Dacă nu vor avea avocat, le voi da eu. Și jurisconsultul

ne explică că pretorul avea această grijă și atunci când cineva nu găsea avocat din cauza ambițiunii sau fricei de adversar. De altfel în toate timpurile pentru cinstea acestei profesii, săracii au găsit multă solitudine din partea advocaților. În Franța asistența pentru cei săraci e prevăzută și în ordonanța din 1364. Dar după legea din 1851, gratuitatea justiției și asistența judiciară sunt tranșate în acelaș timp de către un birou compus din un delegat al fiscului, unul al prefectului și câțiva advocați sau notari. Partea prezintă un certificat dela percepție și dela primărie. Se încearcă în acelaș timp și o reconciliere cu adversarul. Dar dificultatea sistemului constă însă în încetineala lui, poate să treacă și o lună și două până la o decizie. Superioritatea lui constă însă în faptul că sărăcia e apreciată relativ și mai ales în aceea că hotărârea biuroului dă dreptul nu numai la scutire de taxă și asistență, dar și la avansarea din partea statului a sumelor necesare pentru plata experților, deplasările magistraților și toate celelalte cheltuieli. După codul german și austriac gratuitatea o pronunță judecătorii. Sistemul belgian dă o hotărâre prealabilă contradicției cu partea adversă și care are neajunsul că judecătorii prejudiciază prin aceasta oarecum fondul însuși al procesului. Sistemul nostru de asistență nu ar fi rău dacă s'ar insista mai mult asupra lui. În ceea ce privește gratuitatea justiției s'a făcut ceva ca principiu pentru populația rurală dar ideia trebuie întinsă cât mai mult și la orașe. Atunci când cineva își capătă ușor dreptate va renunța de multe ori să și-o facă singur și se vor evita astfel multe neajunsuri sociale. În rezumat constatăm că procedura noastră e complicată, lentă și costisitoare, ceea ce prejudiciază și pe reclamant și pe pârât. Câți din cei cari își câștiga dreptatea nu părăsese tribunalul totuși cu lacrimi în ochi și cu mânie în suflet. Nu preferă o împăcare strâmbă unei judecăți drepte, ceea ce provoacă un fel de scepticism față de justiția țării.

Să nu să spună că greutățile procedurale sunt o înfrânare a șicanelor. Din contră, el provoacă șicanele. Contra acestora se poate aplica principiul cât mai larg al unei amende, cum era în dreptul roman pedeapsa la dublu contra aceluia care tăgăduia fățiș dreptul celuilalt sau pedeapsa contra celui care făcea un proces pentru șicană.

Legiuitorul ce va veni n'ar trebui să treacă ușor asupra acestor probleme. O cât mai largă socializare a justiției, o cât mai ușoară realizare a dreptului fiecăruia, va asigura o democrație de mâine constantă și senină, înerezătoare în mecanismul statului și care să întrețină continuu spiritul legalității și al solidarității sociale.

NICOLAE CORODEANU

Profesor supl. la Facultatea de Drept.
Avocat.

INALTA CURTE DE CASAȚIE SECȚIA I

Audiența dela 24 Noiembrie 1914

Președenția d-lui G. N. Bagdat, prim-p eședinte

I. și Nicolae Mihail cu G. Răiculescu

Decizia No. 553

Embatic. — Vic. — Distrugerea ei de filoxeră. — Dacă atrage de drept desființarea contractului de embatic. — Termen pentru replantarea viei. — (Art. 5 dela titlu despre „cele drepte ale stăpânilor moșiilor“ din codul Ipsilante; art. 1 și 5 cap. V, partea III c. Caragea și art. 10 cap. VI pentru clacă, acelaș cod).

*Distrugerea viei în embatic, din cauză de forță majoră, cum este filoxera, nu atrage de drept desființarea embaticului, ci judecata, după reclamația proprietarului, apreciind împrejurările, este datoare să acorde embaticarului termen pentru replantarea viei și numai în caz când nu se va conforma acestei îndatoriri, să declare contractul desființat *).*

Respins, după divergență, recursul făcut de I. și N. C. Mihail, prin d-l avocat B. Missir, în contra sentinței No. 334 din 1911, a Trib. Dolj, s. I, în proces cu G. N. Răiculescu, care a lipsit;

Curtea, deliberând,

Asupra motivului III de casare, singurul rămas în divergență:

III. „Greșită interpretare a art. 4 și 5 din codul Caragea, P. III, Cap. V dela sădiri, combinat cu art. 1415 c. civil și cu principiile generale din acelaș cod, că atunci când lucrul pierde contractul se reziliază“.

„Curtea admite că embaticul viei subzistă chiar dacă via s'ar distruge din caz de forță majoră și se poate reînființa prin replantare sub imperiul codului civil actual“.

Având în vedere că prin sentința supusă recursului Tribunalul, judecând ca instanță de apel, a admis acțiunea prin care intimatul în recurs a revendicat dela C. N. Mihail, autorul recurenților, dreptul de embatic asupra două bucăți de pământ în întindere de un hectar, situate în plaiul Crușova, județul Dolj;

Având în vedere că cestiunea de drept rezolvată de instanța de fond și dedusă în judecata acestei Inalte Curți, prin motivul III de casare, este de a se ști dacă distrugerea viei de filoxeră atrage de drept desființarea contractului de embatic;

Considerând că din chiar textul art. 1, cap. V, partea III din codul Caragea, referitor la embatic, care definește că, embaticul este un fel de închiriere în virtutea căreia concesionarul terenului este obligat să zidească sau să sădească, folosindu-se de acea zidire sau sădire într'un timp nelimitat, în schimbul unei prestațiuni în bani sau în natură, rezultă atât caracterul de perpetuitate al unui asemenea contract cât și obiectul asupra căruia se exercită dreptul de embatic și care nu este decât pământul;

Că și din art. 5 de sub acelaș capitol, care regulează ce se va întâmpla în caz când zidirea va arde sau se va dărâma, rezultă de asemenea că obiectul dreptului de embatic este pământul, iar nu sădirea, căci prescrie că, în asemenea caz, locul rămâne slobod în stăpânirea

*) A se vedea în sensul hotărât de Inalta Curte de Casație, tot în acest număr, cartea 215/914 pronunțată de judec. ocol. Segarcea, confirmată de Trib. Dolj s. I. prin sentința No. 268/916, ambele cu îngrijire redactate (N. R.).

proprietarului, cu alte cuvinte că terenul nu mai este supus sarcinei embaticare care îl grevă;

Că, odată stabilit care este caracterul și obiectul dreptului de embatic, rămâne a se examina care este soarta contractului de embatic în caz când zidirea sau sădirea dispăre, dacă acest fapt atrage *ipso jure* desființarea contractului de embatic;

Considerând că vechile legiuri care au organizat embaticul, ținând seamă de caracterul acestui drept special și de necesitatea înființării lui în acele timpuri, când lipsa de brațe pentru cultivarea pământurilor era foarte mult simțită, n'au prescris desființarea embaticului în cazul când embaticarul părăsea via lui în trei ani deplină nelucrată, ceea ce echivala cu desființarea viei, căci necultivată atât timp nu mai putea să dea nici un rod, ci judecata, în urma unei reclamații a stăpânului pământului, era datoare să dea embaticarului un soroc de un an și dacă embaticarul nu o lucra nici în acest an, atunci via trecea în stăpânirea stăpânului pământului, adică se desființa embaticul, însă acele termene de trei ani și de unul, nu erau operante în caz de vre-o întâmplare de mare nevoie, adică când justifica embaticarul cazul de forță majoră care l-a împiedicat să cultive via (art. 5 cod. Ipsilante sub capitolul, cele drepte ale stăpânilor moșiilor);

Considerând că legiuirea Caragea n'a derogat în nimic dela acest principiu al legiurilor anterioare referitor la urmările distrugerii viilor în embatic, căci sediul materiei nu trebuie căutat și nici nu se găsește în dispozițiunile art. 5 al legiurei Caragea, care se ocupă de efectele distrugerii zidirii, ci codul Caragea regulează materia în art. 10 de sub capitolul VI-a pentru clacă, care nu este decât o reproducere a dispozițiilor din codul Ipsilante analizate mai sus și după care distrugerea unei vii în embatic din cauză de forță majoră, cum este filoxera, nu atrage de drept desființarea embaticului, ci judecata, după reclamația proprietarului, apreciind împrejurările, este datoare să acorde embaticarului termen pentru replantarea viei și, numai în cazul când nu se va conforma acestei îndatoriri, să declare embaticul desființat;

Că, în speță, Tribunalul hotărând astfel, departe de a viola articolele citate în motivul de casare, a făcut o justă aplicare a textelor și a principiilor ce regulează materia embaticului;

Că prin urmare, motivul de casare nefiind fondat, recursul cată să fie respins;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

(ss.) *G. N. Baglat, C. R. Manolescu, V. Bossy, Al. D. Dobriceanu, Gr. Ștefănescu, I. N. Stambulescu, Al. Alessiu, C. Niculescu, N. Procopescu, C. Sărățeanu, D. Florescu.*

TRIBUNALUL DOLJ SECȚIA I

Audiența din 16 Mai 1918

Președinția d-lui **G. A. Christof**, prim-președinte

Ion C. Mihail și Nicolae C. Mihail cu Moștenitorii def. Dănuț Dinu Niță

Sentiința civilă No. 268

Embatic. — Contract cu caracter de perpetuitate. — Reglementarea lui de art. 5, cap. V. part. III cod. Caragea și art. 1415 cod. civil.

Embatic. — Renunțare tacită. — Chestie de fapt. — Apreciere suverană. — Nedesființarea contractului.

Embatic. — Renunțare tacită. — Eroare de drept. — Consimțământ viciat. — Convenția există.

1. Embaticul este un contract cu caracter de perpetuitate, care a fost menținut de codul civil,

însă reglementarea lui se va face după principiile stabilite de codul Caragea (art. 1415 cod. civil și art. 5 cap. V. part. III. cod. Caragea);

2. Din împrejurările că embaticarul nu a replantat terenul cu vie, și că a cerut să fie scăzut cu taxa de filoxeră, și din faptele că embaticari au muncit terenul dat cu embatic, prin acte de învoială agricolă, nu rezultă că ei au renunțat la contractul de embatic. Renunțările sunt de strictă interpretare, nu se pot presupune, ci trebuie făcute în așa mod încât să nu dea naștere la îndoială;

3. Chiar dacă, prin imposibil, s'ar putea admite că aceste renunțări tacite au condus la desființarea contractului de embatic, totuși acest consimțământ tacit nu este valabil deoarece a fost smuls din eroare, eroare care constă în credința greșită a embaticarului că contractul de embatic s'a desființat odată cu distrugerea viei de filoxeră, iar ca consecință a consimțământului viciat prin eroare este că contractul continuă să existe.

Apelanții frați Mihail asistați de d-nii avocații Al. Urziceanu, B. Missir iar intimați moștenitorii def. Dănuț Dinu Niță asistați de d-nii avocații N. P. Guran și I. Stanovici.

Tribunalul deliberând,

Asupra apelului făcut de Nicolae C. Mihail și Ion C. Mihail prin petițiunea înreg. la No. 30707/914 în contra cărței de judecată No. 215/914*) a Judecătoriei Ocolul Segarcea dată în cauză cu Ion D. Giurgițeanu și alți agricultori din Com. Bârza, pentru embatic;

Având în vedere concluziile orale și acele scrise ale părților, actele prezentate de ele și lucrările din dosar;

Având în vedere că la prima instanță def. Dănuț Dinu Niță azi reprezentat prin moștenitorii săi Ion D. Giurgițeanu și alți, a chemat în judecată pe Nicolae C. Mihail și Ion C. Mihail, pentru a fi obligați a-i delăsa în stăpânirea lui ca embaticar una bucată de pământ în întindere totală de 2506 m. p. situată în plaiul viilor Crușovul, Com. Bârza, Județul Dolj;

Având în vedere că judecătoria de ocol prin cartea de judecată No. 215/914 a admis în parte acțiunea, a obligat pe frații Mihail să delăse în stăpânirea lui Dănuț Dinu Niță ca embaticar un imobil în suprafață de 2506 m. p., a obligat pe acesta ca în termen de trei ani dela data de când cartea de judecată va rămâne definitivă să replanteze cu vie imobilul, iar în caz contrar terenul să rămână liber de orice sarcină în proprietatea părților pe care i-a mai obligat și la cincizeci lei cheltueli de judecată; în contra acestei cărți de judecată părții au declarat apelul de față;

Considerând că embaticul e un contract prin care proprietarul unui fond urban sau rural condează unei persoane o parte din proprietatea sa cu obligația pentru concesionar de a o îmbunătăți, fie prin sădiri, fie prin clădiri cu cheltuiala sa și de a plăti proprietarului o redevență oare care cât de mică; aceste închirieri în perpetuitate sau ereditare existente în momentul aplicării codului civil au fost menținute și consfințite prin art. 1415 c. civ., iar reglementarea lor a fost supusă legiurilor existente în momentul când ele au luat ființă, sub actualul codice civile ele ne mai putându-se înființa (art. 5 part. III cap. 5 Cod. Caragea și art. 1415 cod. civil);

Având în vedere că din desbaterile urmate în cauză atât la prima instanță cât și înaintea Tribunalului reese că locuitorii după moșia Bârza, astăzi proprietatea apelanților, și un mic număr de locuitori din apropierea acestei moșii stăpă-

*) A se vedea tot în acest număr la pag. 195.

neau fără acte scrise și din vechime din moși strămoși vii cu embatic situate una lângă alta, formând așa numitul «plai al viilor»; acest plai avea o suprafață de 325 pogoane, din care 297 pogoane și 1145 stj. p. erau ocupate de plantațiile de vie ale embaticarilor care erau în număr de 304;

Având în vedere că dintre acești embaticari face parte și intimatul de astăzi și acest fapt nu numai că nu a fost contestat de către părți, dar, din contra, a fost recunoscut de dânsii cu ocaziunea interogatorului ce li s'a luat la prima instanță, când au arătat că în adevăr intimatul a stăpânit imobilul în litigiu din moși strămoși în calitate de embaticari și că nu vor face nici o obiecțiune în privința calității și filiației acestuia;

Având în vedere că tot din desbateri rezultă că embaticarii, între care și intimatii au stăpânit fiecare porțiunile lor de teren plantat cu vie, până în momentul când viile s'au distrus de filoxeră, distrugere care a început în anul 1896 și s'a consumat în anul 1901; după această epocă, proprietarii au intrat de fapt în posesiunea plaiului viilor distruse de filoxeră, pe care prin arendașii lor l'au cultivat cu cereale, încheind contracte de învoeli agricole cu parte din embaticari, între care și cu intimatul de astăzi; în fine, în anul 1911 o mare parte dintre embaticari, între cari și intimatul def. Dănuț Dinu Niță, au chemat în judecată pe proprietari pentru ca să fie obligați a delăsa în stăpânirea lor porțiunile de teren care fuseseră plantate cu vie și care acum era distrusă de filoxeră;

Având în vedere că la prima instanță apelanții de azi, față de acțiunea intimatului, au susținut în primul rând că din moment ce via s'a distrus din cauza filoxerei, embaticul s'a desființat;

Având în vedere că în apel, înaintea Tribunalului apelanții au susținut că nu mai învoacă acest mijloc de apărare, ci se supun jurisprudenței Inaltei Curți de Casație, secția I, care prin deciziunea No. 553/914, *) dată după divergență, a stabilit că distrugerea viei în embatic din cauză de forță majoră, cum este filoxera, nu atrage de drept desființarea embaticului, ci judecata după reclamația proprietarului apreciind împrejurările este datoare să acorde embaticarului termen pentru replantarea viei, și numai în caz când nu se va conforma acesteia îndatoriri să declare contractual desființat;

Având în vedere că atât la judecătoria cât și înaintea Tribunalului apelanții au susținut că embaticari în mod tacit au consimțit la desființarea embaticului și această convenție tacită pentru desființarea embaticului reese din următoarele fapte: 1) Imediat după distrugerea viilor de filoxeră, după anul 1901, embaticarii, deci și intimatul, nu s'a gândit un moment să le replanteze deși statul a înființat pepiniere și a dat gratuit viță americană celor ce cereau și cu toate că în anul 1906 s'a înființat Casa Creditului Viticol spre a veni în ajutorul replantării viilor; 2) Din faptul că unii embaticari între care figurează și intimatul au cerut să fie scutiți cu taxa filoxerei pentru via distrusă și să fie impuși proprietarii la foncieră; 3) Din faptul că după ce viile s'au distrus de filoxeră, o mare parte dintre embaticari între care și intimatul au cultivat cu cereale locurile pe care a fost vie pe baza unor contracte agricole scrise sau verbale intervenite între dânsii și arendașul moșiei și în fine; 4) Din faptul că apelanții de azi oferind în anul 1908 fostul plai al viilor ca islaz pentru Com. Bârza, cea mai mare parte dintre embaticari au făcut contestație la confirmarea planului și hotărniciei acestui islaz, contestație pe care în urmă au retras-o, iar acest Tribunal secția II prin sentința No. 155/914 respingându-le contestația ca nesusținută a confirmat planul și hotărnicia islazului;

Considerând că în drept există principiul că o convențiune se poate forma și desființa atât prin consimțământul expres cât și aceluși tacit al părților contractante;

Având în vedere că fiind astfel, totul se reduce la chestiunea de a se ști dacă din faptele invocate de apelanți și arătate mai sus rezultă sau nu o convenție tacită pentru desființarea embaticului;

Având în vedere în primul rând că din faptul că dela data distrugerii viei de filoxeră și anume din anul 1901 și până la data intentării acțiunii a trecut zece ani de zile, fără ca intimatul să replanteze porțiunea lui cu vie, deși susțin apelanții că putea să facă cerând viță dela Stat sau adresându-se Creditului Viticol, nu se poate deduce că a consimțit în mod tacit la desființarea embaticului sau că a renunțat la dreptul său, căci el nici nu avea puțința să facă replantarea în acest timp, de oarece nu avea locul în posesiunea sa, de oarece întregul plai al viilor se găsea în posesiunea proprietarilor care prin arendașii lor îl transformaseră în loc de cultură de cereale și încheiase cu parte dintre embaticari și cu alți locuitori contracte de învoeli agricole, fapte care reese din actele depuse în copii la dosar;

Având în vedere că chiar dacă intimatul ar fi putut să aibă locul la dispoziție în acest timp, totuși din faptul că nu l'a replantat cu vie, nu se poate deduce că el a renunțat la dreptul său, întrucât această replantare o poate face și mai târziu până ce nu a fost pus în întârziere de proprietar; din contra el nu a renunțat la dreptul său și ca dovadă că e astfel, e faptul că a chemat în judecată prin acțiunea de față pe proprietari pentru a li se recunoaște dreptul lor de embaticari asupra locului în litigiu, drept care nu poate exista pentru dânsul fără obligația de a-l replanta cu vie;

Având în vedere că din faptul că intimatul a cerut să fie scăzut de taxa de filoxeră pentru porțiunea sa de loc fost cu vie și că această cerere i s'a admis de Comisiunea Comunală de prefaceri, după cum rezultă din actele dela dosar, cu care ocaziune au fost impuși la foncieră pentru acea porțiune ca teren cultivabil proprietarii, de asemenea nu se poate deduce că intimatul a consimțit în mod tacit la desființarea embaticului, căci din moment ce via nu mai exista de loc ci se transformase în teren cultivabil, nu mai era rațiune ca intimatul să continue a plăti taxa filoxerei, iar faptul că pentru acea porțiune au fost impuși la foncieră proprietarii și nu intimatul ca embaticar, nu dovedește renunțarea acestuia la dreptul său căci el a înțeles ca proprietarii să fie impuși la foncieră din moment ce dânsii au locul în stăpânire și se folosesc de venitul său;

Având în vedere, de asemenea, că din faptul că după ce viile s'au distrus de filoxeră o mare parte dintre embaticari au cultivat cu cereale locurile pe care a fost vie, pe baza unor contracte agricole scrise sau verbale intervenite între dânsii și arendașul moșiei, că deși intimatul nu a făcut asemenea învoeli agricole, cauza este nu că n'a voit să facă asemenea contracte, ci pentru că n'a putut din alte împrejurări și în privința faptului că terenurile viilor distruse se cultivau cu cereale nu a făcut nici cea mai mică protestare;

Având în vedere că din moment ce se constată în fapt că intimatul n'a făcut nici o învoială agricolă cu arendașul moșiei cu privire la cultivarea cu cereale a locului care fusese înainte plantat cu vie, nu se poate deduce că a consimțit în mod tacit la desființarea embaticului; căci nu se poate deduce o asemenea convenție dintr'un fapt la care intimatul nu a luat parte. Că acest fapt al intimatului s'ar putea susține cu succes că l'a făcut din cauză că ne mai având locurile în posesiunea lui ca să le poată cultiva pe socoteala sa, a fost nevoit să le muncească chiar în dijmă pentru a-și câștiga existența;

Având în vedere că după cum rezultă din lucrări, proprietarii, în anul 1908, au oferit «plaiul viilor» Comunei Bârza pentru a servi ca islaz; s'a făcut planul și hotărnicia acestui loc și s'a depus la tribunal; la confirmarea planului și hotărniciei acestui islaz obștea locuitorilor Comunei Bârza din care face parte și intimatul de azi, a făcut contestație, pe care în urmă și-a retras-o, iar tribunalul Doljii secția II prin sentința No. 155/914, luând act de retragerea contestației le-a respins-o ca nesusținută și a confirmat planul și hotărnicia islazului; apelanții susțin că prin retragerea contestației, embaticarii au consimțit ca locurile viilor distruse să devină islaz comunal, deci ei nu le mai pot cere dela proprietarii moșiei pentru a le replanta și prin urmare din

*) A se vedea tot în acest număr la pag. 192

acest fapt reese fără îndoială că ei au consimțit în mod tacit la desființarea embaticului;

Având în vedere că după cum reese din d-șbateri și din lucrările dela dosar, proprietarii văzând acțiunile ce s'a intentat contra lor pentru revendicarea embaticului în anul 1911 prin cererea înregistrată la No. 18621/911 au revenit asupra ofertei făcută de dânsii cerând să nu i se mai dea curs; Că această cerere a lor nu a fost luată în considerație, ci au fost chemați în judecată pentru a fi obligați să execute oferta, acest Tribunal Secția II-a i-a obligat să delase în stăpânirea Comunei Bârza locul oferit ca islaz, iar afacerea se găsește astăzi pendinte la Curtea de Apel în urma apelului proprietarilor, fără termen de judecată în așteptarea judecăței proceselor intentate de embaticari contra proprietarilor;

Având în vedere că din faptul că embaticarii între care și intimatul de azi și-au retras contestația ce făcuse contra confirmării planului și hotărniciei locului oferit ca islaz, nu se poate deduce că au consimțit în mod tacit la desființarea embaticului sau au renunțat la dreptul lor, căci dacă și-au retras contestația nu au făcut nici o declarație expresă că renunță la dreptul lor, ci și-au retras-o pur și simplu, fapt care nu-i poate împiedeca de a-și valorifica drepturile lor pe cale principală față cu proprietari care au de fapt posesiunea imobilului;

Având în vedere că fiind astfel, din faptele invocate de apelanți nu rezultă o convenție tacită pentru desființarea embaticului și nici-o renunțare din partea intimatului la dreptul său;

Având în vedere că chiar dacă ne-am pune în ipoteza imposibilă că din faptele invocate de apelanți reese o convenție tacită de desființarea embaticului, acea convenție nu are valoare, de oarece consimțământul intimatului în momentul când s'a produs acele fapte a fost viciat printr'o eroare de drept;

Considerând că după art. 948 C. Civ. între condițiunile esențiale pentru validitatea unei convențiuni e și consimțământul valabil al părții ce se obligă, iar după art. 953 Cod. Civ. consimțământul nu este valabil când este dat prin eroare smuls prin violență sau surprins prin dol;

Considerând că eroarea este credința greșită ce are cineva asupra unui lucru și ea nu produce nulitate decât când cade asupra substanței obiectului convențiunei, adică când este substanțială;

Considerând că legea nu distinge între eroarea de fapt și eroarea de drept, de unde rezultă că atât una cât și cealaltă poate da loc la anularea unei convențiuni dacă întrunește condițiunile cerute de lege, căci maxima «nemo censetur ignorare legem» se aplică numai în materie penală;

Având în vedere că pentru că eroarea de drept să poată fi invocată, se cere să fie oare cum plausibilă, Judecătorul având să aprecieze după împrejurări dacă poate admite eroarea invocată și în fine ea trebuie dovedită de cel ce o invocă, dovadă care se poate face prin orice mijloace;

Având în vedere că în speță intimatul a susținut că eroarea de drept constă în credința lui greșită în momentul când s'a produs faptele sus arătate că embaticul se desființează prin distrugerea viilor de filoxera;

Având în vedere că e incontestabil că în speță e vorba de o eroare substanțială și dacă se ia în considerație faptul că intimatul e om simplu dela țară, că art. 5 partea III Cap. 5 din Codul Caragea, care tratează despre embatic, este confuz redactat și împrejurarea că Inalta Curte de Casație și Justiție tocmai în anul 1914 a stabilit jurisprudența că distrugerea viei din cauza filoxerei nu atrage după ea și desființarea embaticului, *) e cert că în momentul când faptele indicate de apelanți au avut loc, intimatul a avut credința că embaticul s'a desființat prin distrugerea viei, căci altfel nu se poate explica cum intimatul, om sărac, să renunțe la dreptul său în mod gratuit în favoarea proprietarului;

*) A se vedea decizia Inaltei Curți de Casație s. I, No. 558/914 publicată tot în acest număr la pag. 192 (N. R.).

In ce privește concluziunile subsidiare ale apelanților:

Având în vedere că din moment ce se stabilește că embaticul nu s'a desființat prin distrugerea viei de filoxeră, intimatul are dreptul să pretindă ca proprietarul să fie obligat să-i delase imobilul în stăpânirea lui cu îndatorirea însă pentru dânsul de a-l replanta cu vie și de a achita în urmă redevența cuvenită, căci embaticul a fost constituit asupra locului sădit cu vie, și el nu ar avea dreptul de a se bucura de loc fără a-l planta cu vie, căci atunci s'ar înființa un nou embatic, ceea ce nu e admisibil (art. 1415 C. Civ.);

Având în vedere că în ce privește situația și suprafața locului în litigiu, ambele părți s'au referit la planul ridicat în anul 1870 de Inginerul D. Giormăneanu și dacă se observă acel plan precum și registrele intitulate «Condica» și «Maestru» care fac parte din el, se vede că intimatul lui Dănuț Dinu Nița *) i s'a luat din stăpânire o bucată de pământ în întindere de 2506 m. p. fostă vie, ca embaticar trecută în planul de hotărnicie sub No. 323;

Având în vedere că dacă intimatul nu poate să dețină imobilul în litigiu decât cu obligația ca să-l replanteze, și că el e obligat să facă o replantare serioasă, cu viță de vie americană, deci ca un bun proprietar, — așa cum s'a decis de prima instanță;

Având în vedere că pentru ca intimatul să replanteze via în bune condițiuni, urmează să i se acorde un termen, căci îndeplinirea unei atari obligațiuni cere o trecere de timp pentru a face ca o vie distrusă să fie replantată și să înceapă a produce;

Având în vedere că tribunalul apreciind găsește că pentru această operație a replantării e necesar și indispensabil un termen de trei ani de zile, admis deja de judecătorul de ocol;

Având în vedere că D-l avocat Al. Urziceanu prin concluziunile scrise, a cerut ca acest termen să fie acel prevăzut de art. 10 Cap. VI din Codul Caragea după care «când clăcașul va lăsa via să nelucrată în trei ani să se tragă la judecată și atunci dându-i judecata încă un an soroc, de nu o va lucra și în acel an să o piardă și să o ia stăpânul»;

Având în vedere însă că în speță nu e vorba de o vie nelucrată, ci de o vie distrusă cu desăvârșire și deci nu poate fi vorba de un termen de un an care poate fi suficient atunci când via nu a fost lucrată, dar nici odată când se replantează din nou;

Având în vedere în fine că cererea apelanților de a se prevedea în sentință, cum a făcut deja prima instanță, că în cazul în care intimatul nu se va conforma îndatoririi de a replanta via în modul și termenul sus arătat, să se declare contractul desființat și terenul să intre liber de orice sarcini în proprietatea apelanților, e perfect admisibilă;

Având în vedere că fiind astfel din cele ce preced reese că apelul D-lui Nicolae C. Mihail și Ion C. Mihail în partea sa subsidiară e nefondat și urmează a se respinge menținându-se cartea apelată;

Pentru aceste motive, redactate de D-l Prim Președinte... Respinge ca nefondat etc.

(ss) G. A. Cristof, V. Pavlu

(s) Grefier, C. Mihăilescu

JUDECATORIA OCOLULUI SEGARCEA-DOLJ

Ședința din 22 Noiembrie 1914

Dănuț Dinu Nița cu frații Ion și Nicolae Mihail

Carte de judecată civilă No. 215

Embatic.—Natura embaticului.—Drept real.—Caracter de perpetuitate.—Legiuirea Caragea, art. 5, cap. V, P. III.

Embatic—Obiectul său.—Terenul.—Constituire în vederea plantării cu vie.—Via filoxerată.—Perpetuitatea embaticului.

Contract de embatic.—Renunțare tacită.—Nedesființarea contractului.—Renunțările sunt de strictă interpretare.

1. Natura dreptului bezmănarului la Romani era un drept real cu caracter de perpetuitate. Acest caracter

1) Azi decedat reprezentat prin moștenitorii săi.

l'a păstrat în decursul veacurilor și din dreptul roman a trecut în legiuirea Caragea cu același caracter de perpetuitate și de drept real imobiliar.

2. Obiectul embaticului este însăși pământul și aceasta rezultă din originea embaticului care era concesiunea unui pământ gol și sterp pentru un termen lung cu scopul ca concesionarul să beneficieze de el îmbunătățindu-l cu construcțiuni și plantațiuni. Același caracter l'a păstrat și sub legiuirea Caragea. Faptul că embaticul s'a creat pentru plantarea terenului cu vie, nu poate schimba în nimic din caracterul de perpetuitate al embaticului, deși plantațiunea s'a distrus în urmă prin vre-o împrejurare oarecare.

3. Din împrejurările că embaticarul nu a replantat via distrusă, și nici nu a luat măsurile necesare pentru replantare, nu rezultă implicit că a renunțat în mod tacit la contractul de embatic. Renunțările sunt de strictă interpretare neputându-se deduce pe cale de interpretare a voinței părților, ci numai din declarațiuni exprese care ar implica necesarmente ideea unei renunțări.

Reclamantul Danuț Dinu Niță asistat de d-l avocat I. Stanovici; Părății Ion și N. C. Mihail asistați de d-l avocat Al. Urziceanu;

Judecata,

Asupra acțiunii civile de față.

Având în vedere că de către Dănuț Dinu Niță din com. Bârza, prin petiția introductivă de instanță, s'a chemat în judecată frații Ion și Nicolae C. Mihail, din orașul Craiova, spre a se vedea obligați a recunoaște reclamantului dreptul de proprietar embaticar asupra unei bucăți teren situat în plaiul Crușova de pe moșia Bârza, cu întinderile și învecinările prevăzute în petițiunea de intentare a acțiunii și în consecință a-i lăsa liberă folosința acestui teren spre a-l replanta cu viță plătind părăților otaștina de $\frac{1}{10}$ din producție.

Având în vedere actele exhibate în cauză și concluziile scrise depuse de părți prin avocații lor și atașate în dosarul No. 2281/911;

Având în vedere că din desbaterile urmate în cursul procesului, din interogatorul luat formal părăților în ședința dela 16 Noiembrie 1913, cum și din concluziunile scrise, aflate la dosar, rezultă că părății nu numai că n'au contestat reclamantului faptul de a fi stăpânit din vechime ca embaticar în moșia Bârza din acest județ terenul prevăzut în acțiune, dar au și recunoscut aceasta în mod expres la interogatorul luat, însă fac alegația că via fiind distrusă de filoxeră, embaticul s'a desființat și în susținerea acestei teze părății invoacă următoarele 3 temeuri:

1. Art. 5 dela cap. 5 partea III pentru clădiri sau sădiri din Cod. Caragea;

2. Principiile generale de drept;

3. Consimțirea tacită a părăților. (reclamant azi).

Că la rândul sau reclamantul prin avocatul său a susținut:

1. Că art. 5 din Cod. Caragea se aplică numai la clădiri, nu și la sădiri;

2. Că obiectul embaticului este pământul, iar nu plantația și deci principiile generale de drept nu se aplică;

3. Că consimțirea tacită nu poate avea loc pentru desființarea embaticului întrucât renunțările fiind de drept strict nu se pot presupune și nici deduce prin interpretare din niște declarațiuni care nu implică necesarmente ideea unei renunțări.

Asupra primului temei invocată de părăți:

Având în vedere că părății profitând de laconismul și imperfecțiunea legiuirii Caragea caută ca pe calea interpretării raționale, interpretare prin analogie, să extindă aplicația art. 5 și la vii, susținând că aceiași cauză, forță majoră, aducând desființarea embaticului la clădiri, aceiași cauză se aplică

prin indentitate și la vii, că prin urmare, chestiunea importantă de drept este de a se ști, dacă prin distrugerea complectă a viei de filoxeră s'a desființat sau nu și embaticul?;

Având în vedere că pentru a se da o soluție justă acestei chestiuni trebuie a se determina mai întâi natura și caracterul dreptului de emfiteoză despre care glăsuiește codul Caragea: Emfiteoza se poate defini în acest cod, — după cum zice d-l Alexandrescu în vol. IX pag. 437 —, «O convenție sinalagmatică, prin care proprietarul unui fond urban sau rural concedează unei persoane o parte din proprietatea sa, cu obligația pentru concesionar de a o îmbunătăți fie prin sădiri, fie prin clădiri, cu cheltuiala sa și de a plăti proprietarului o redevență oarecare, cât de mică». Că originea ei adevărată o găsim în contractul vectigalian dela Romani. Acest contract vectigalian, născut din necesitatea imperioasă ce o aveau la început municipiile și alte «Universitates» de a exploata pământurile lor «goale sau sterpe», au concesionat aceste bunuri «in perpetuum» unor persoane determinate, care aveau obligația de a le îmbunătăți prin construcții sau plantații sub îndatorirea unei redevențe anuale numită «vectigal», a fost aplicat în urmă și la bunurile particulare ale împărăților, la bunurile statului, ale bisericilor și ale particularilor;

Că dela Romani acest contract, care a dat rezultate favorabile pentru înflorirea agriculturii trecu și în Dacia-Romană, așa că instituția emfiteozei s'a format și în țara noastră căpătând o importanță din ce în ce mai deosebită pentru îmbunătățirea culturii pământurilor întinse și sterpe, ajungând astfel ca să fie adoptată și consacrată de legiuirea Caragea prin cap. V, p. III sub titlul: Pentru sădiri sau clădiri;

Considerând că în general fiind admis în drept de toți că natura dreptului bezmănarului la Romani era un drept real, aproape atât de întins ca și al proprietarului și cu caracterul său de perpetuitate, neapărat că în tot timpul acest drept, în decursul veacurilor cum și sub legiuirea Caragea și-a păstrat caracterul său de perpetuitate și de drept real imobiliar, întrucât nu se prevăd dispoziții contrarii. Numai acolo se aplică legea Caragea unde a zis altfel decât dreptul Roman: «incolo principiile romane trebuie să completeze lacunele legi»;

Considerând că astfel fiind stabilit caracterul și natura specială a dreptului de embatic în legiuirea Caragea, rămâne a se examina dacă art. 5 dela capul V partea III din această lege «Când sădirea va fi zidire, și va arde sau se va dărâma cu totul, atunci de nu va fi fost mai înainte tocmă, cum să se urmeze, să rămăe locul slobod în stăpânirea stăpânului său», constituie sau nu o excepție dela principiile Romane care regulă embaticul constituit pentru a se face construcții sau sădiri pe pământul concedat;

Considerând că din chiar analiza textuală a art. V din zisa legiuire se constată cu precizie că legiuitorul prin faptul că nu zice: «Când zidirea va arde sau sădirea se va distruge» deși în definiția dată emfiteozei în art. 1 se vorbește de «săditor sau clăditor», ci zice: «când sădirea, adică emfiteoza, va fi zidire, adică va consista în zidiri, și va arde sau se va dărâma cu totul», a înțeles să vorbească numai de zidiri; o vie nu se poate dărâma, nici arde; se poate distruge însă prin bătrânețe sau boală;

Că în afară de acest argument de text, natura însăși a plantației fiind de scurtă durată, dispărând din cauza diferitelor împrejurări, emfiteoza cu caracterul său de perpetuitate nu și-ar atinge scopul pentru care a fost constituită;

În ceea ce privește explicația firească a art. 5 este adevărat că pe timpul lui Caragea nu s'a cunoscut filoxera, dar nu este mai puțin adevărat că erau alte cauze cunoscute: ca bătrânețea și alte evenimente ale naturii, care urmau să aducă distrugerea viei și totuși legiuitorul nu s'a gândit ca să înscrie în lege principiul desființării embaticului în caz de distrugere totală a viei sau a plantației, alături de principiul dela zidiri, așa că legiuitorul cunoscând regulile Romane intenționat a modificat numai regulile relative la zidiri;

Că, deci, textul sus enunțat fiind excepțional, nu se poate întinde pe cale de analogie și la alte cazuri;

Considerând că de obicei de caracterul excepțional al sus zisului articol mai sunt de observat și di pozițiunile art. 10

de sub cap. VI «Pentru Clacă» din Codul Caragea și ale art. 5 din codul Ip-ilante care prevăd că clăcașul sau nemernicul (embaticarul) care își părăsea via lui trei ani lăsând-o nelucrată, era tras înaintea judecății Domnului și după ce i se da un soroc de un an și dacă nici în acest termen embaticarul nu-și îndeplinea obligația luată, atunci contractul embatic se declara de justiție ca desființat; însă în condicta Ip ilante, anterioară codului Caragea, se mai coprindea și dispoziția că «aceste soroace de trei ani să se caute când nu se va întâmpla vre-o întâmplare de mare nevoie»; astfel că analizând aceste dispozițiuni reiese cert că în niciun caz contractul de embatic nu se desființa din cazul de forță majoră, în speță filoxera, decât numai în cazul când se cerea dela justiție;

Pentru aceste considerațiuni motivul prim invocat de părți este nefondat;

În cece privește cel de al doilea motiv invocat de părți

Având în vedere că părții, bazându-se pe principiul că dreptul sau obligațiunea care are de obiect un lucru se stinge când acel lucru pierde, în speță, filoxera distrugând cu de-ăvărare via după locul dat în embatic, sușin că contractul de embatic s'a desființat dela sine;

Considerând că, în drept, ace t principiu general fiind necontestat intere-ul chestiunei este în a de a se ști, mai întâiu care e te în spe a noastră obiectul embaticului, via sau pământul;

Con siderând că la origina sa embaticul fiind conceșiunea unui pământ gol și sterp pentru un termen lung, cu scopul ca conceșiionarul să beneficieze de acest pământ îmbunătățindu-l cu construcții sau plantații în schimbul unei redevențe anuale, în teză generală obiectul acestui contract nu putea fi decât pământul concedat, iar nu construcția sau plantația. Acestea erau numai scopul pentru care s'a constituit embaticul; că ace t principiu a trecut și în legiuirea Caragea, nu mai încapă nici-o îndoială, întrucit în art. 1 din aceea ță lege se zice: «Sădirea ecte un chip de închiriere și se zice când închirierii pământul nostru la altul ca să sădească sau să zidească pe dănu-l plătindu-ne un ce . . . ».

Rezultă dar că din analiza gramaticală a definiției dată de autori emfiteozi în dreptul roman și din aceea dată de art. 1, nu se poate conchide decât că obiectul embaticului este pământul, iar nu plantația, în speță via; iar dacă prin art. 5, acelaș cod, s'a dispus altfel, a fost tomai ca să se creze o excepțiune dela regula generală; căci dacă în regulă generală construcția sau zidirea ar fi obiectul embaticului, iar nu pământul, atunci ce ro t mai are art. 5 față de principiu necontestat de drept că dispărând obiectul dispăre și dreptul; chestiunea, în acest caz, s'ar fi rezolvat dela sine pe baza acestui principiu general de drept; că prin urmare în speță, obiectul embaticului fiind pământul, principiul general de drept nu se poate explica și ca atare motivul invocat trebuie a fi respins ca nefondat;

În cece privește cel de al treilea și ultim motiv invocat de părți:

Având în vedere că părții în afară de motivele sus arătate mai invoacă în favoarea tezei lor, că contractul de embatic s'a desființat și prin faptul că reclamantul a consimțit tacit la această desființare, după cum rezultă din următoarele fapte;

1. Din faptul că reclamantul, după distrugerea viilor de filoxeră, deși statul prin legea din 7 Iulie 1891 pentru combaterea filoxerei și cea din 19 Ianuarie 1906, a venit în ajutorul replantării viilor, punându-i la dispoziție viță gratis, totuși nu s'a gândit un moment ca să replanteze cu vie locul ce pretinde azi;

2. Din faptul că uni embaticari au cerut ca proprietarul să fie impus la foncieră pentru terenul viilor distruse pentru că el le cultiva cu cereale ca proprietate a sa;

3. Din faptul că după distrugerea viilor de filoxeră mai toți foștii embaticari au cultivat cu cereale locurile în puterea de învoeli agricole scrise sau verbale și în fine 4. Din faptul că părți oferind în 1908 plaiul viilor ca izlaz obștei

locuitorilor din comuna Bârza, din care fac parte mai toți foști embaticari, uni din acești embaticari au făcut contestație la Tribunal în procesul sorocit pentru confirmarea planului și hotărnicia izlazului oferit, iar alți n'au făcut; că cei ce au făcut contestație și-au retras-o consimțind la confirmarea izlazului după cum rezultă din sentința No. 155 din 13 Martie 1914 a Trib. Dolj sect. III, iar cei ce n'au făcut contestație deasemenea au consimțit tacit la desființarea embaticului; că prin urmare chestiunea de tranșat, în drept, este de a se ști dacă o convenție poate fi desființată prin consimțământul tacit al părților;

Având în vedere că într'adevăr, potrivit dispozițiunilor exprese ale art. 948 cod. civil, una dintre condițiunile esențiale pentru validitatea unei convențiuni, este și consimțământul valabil al părții care se obligă, că acest consimțământ poate fi nu numai expres și tacit, dar care să rezulte din fapte și împrejurări fără de care nu s'ar putea explica altfel; și după cum o convenție se poate constitui prin o consimțire tacită tot așa de valabil ca și o convenție expresă, tot astfel se poate și desființa. Aceasta este necontestat în drept. De asemenea este necontestat că aceste principii și dispozițiuni au existat și în legiuirea Caragea; că în acest caz, chestiunea ce mai rămâne de discutat este, dacă posterior distrugerii viei de filoxeră de pe terenul revendicat, au avut loc fapte și acte care prin îndeplinirea lor de către reclamant au condus la desființarea contractului de embatic;

Considerând că după principiile generale de drept ori de câte ori față de o convenție încheiată, una din părți a făcut acte și fapte de așa natură că a adus după sine desființarea acestei convențiuni, neapărat că implicat aceea parte a înțeles ca să renunțe la dreptul său față de cocontractantul său; or, în speță, prin faptul că reclamantul n'a cerut viță americană dela stat, nici n'a făcut apel la casa de credit viticol spre a-i veni în ajutorul replantării viei sale, sau prin faptul că parte din foștii embaticari au cerut să fie scăzuți de taxa de filoxeră, din aceasta nu se poate deduce cu certitudine că numai decât acești embaticari au înțeles să renunțe definitiv la dreptul lor de embatic. Este prea cunoscut principiul de drept că renunțările sunt de drept strict și nu se pot deduce prin interpretare decât din declarațiuni care implică necesarmente ideea unei renunțări (vezi B. Cas. 1905 pag. 1227 și 708; Barozzi vol. IV la cuvântul «renunțări» sub No. 18219), și în caz de îndoială renunțările nu se presupun niciodată «Renunciatio non proesumitur»;

Deasemenea pentru aceleaș considerațiuni de drept prin faptul că în urma distrugerii viilor de filoxeră mai toți foști embaticari au primit să cultive pământurile cu cereale în virtutea de învoeli agricole scrise sau verbale, fără însă a se vedea cel puțin de părți că s'a dat în învoeală la fiecare fost embaticar în parte să mucească chiar acel pământ ce l'a posedat ca embatic și pentru care se judecă azi și, în fine, prin faptul că obștea locuitorilor din comuna Bârza făcând contestație înaintea Tribunalului Dolj la confirmarea planului și hotărniciei izlazului oferit de părți comunei Bârza, iar la ziua înfățișării retrăgând această contestație, fără a face vre o declarație din care să reese necesarmente ideea unei renunțări, nu se poate deduce cu temei că foști embaticari, implicat reclamantul, au înțeles prin aceasta ca să renunțe la dreptul lor de embatic;

Pentru aceste considerațiuni și acest ultim motiv invocat de părți se privește ca nefondat; astfel că în atare caz eroarea de drept susținută de reclamant se înlătură din discuție ca inutilă;

În cece privește chestiunea în subsidiar propusă de părți, dacă replantarea viilor este numai un drept al embaticarilor sau și o datorie; a se preciza identitatea terenului avându-se în vedere planul de hotărnicie dela 1870 Iulie și să decidă ca replantarea să se facă în mod real și serios pe toată întinderea terenului și cu viță americană; a se specifica termenul de replantare care va fi scurt și în fine să se prevadă somațiunea că în caz de neexecutarea obligațiunei de a replanta via în modul și termenul acordat, să se declare de justiție că dreptul de embatic se va pierde, iar proprietarul moșiei va reintra în posesiunea terenului;

Considerând că în ceea ce privește prima chestiune: Neapărat că replantarea viilor nu este numai un drept ci și o datorie atât pentru embaticar cât și pentru proprietar, astfel că embaticarul de îndată ce reclamă pământul pe care a existat via distrusă, nu poate să-l pretindă decât pentru a-l replanta tot cu vie, însă americană, și aceasta în mod serioz și rela-pentru că a se da voe embaticarului de a se bucura de pământ cum va voi, ar fi a se da naștere la un nou gen de embatic ceea ce s'ar contrazice cu dispozițiile art. 1415 cod. civil; de asemenea este justă și cauza de a se avea în vedere identitatea terenului reclamat cum și întinderea lui, însă în ceea ce privește termenul de replantare de maximum doi ani, avându-se în vedere criza actuală și situația excepțională a țării noastre, termenul acesta este prea scurt așa că judecata îl fixează la trei ani, cu începere dela data definitivă a hotărârii de față și, în fine, nu mai puțin justă este și cererea de a se declara de justiție, că în caz de neexecutare a obligațiunii de replantare cu vie în modul și termenul stipulat, embaticarul va pierde dreptul de embatic;

Văzând că jurisprudența în general este în sensul aceluiași vederi: Trib. Buzău, Dr. No. 79/907; Trib. Mehedinți, *Curierul Judiciar* No. 33/907; Jud. ocol Bălăcița, *Dreptul* No. 12/913; jud. ocol. Băilești, *Curierul Judiciar* No. 29/906; Pagini juridice No. 22/908 și doctrina de asemenea cu d. l. Profesor D. Alexandrescu, vol IX, pag. 437 și următori;

Că, în atare caz, acțiunea reclamantului cată a fi admisă ca fondată:

Statuând și asupra cheltuelilor de judecată etc.

Jude-adjutor I. MARINESCU

Observație. — Procesele privitoare la *embatic* sunt foarte rare. De aceea, cele trei hotărâri mai sus publicate sunt un prilej foarte bun, ca să cercetăm mai de aproape unele din regulile, care cărmuesc instituțiunea *embaticului*.

I. Codul Caragea din 1817 are, în partea III, un capitol (al cincilea) intitulat: „Pentru *sădire* sau *clădire*”. Articolul 1 din acest capitol glăsuște astfel: „*Sădirea* este un chip de închiriere și se zice când închiriem pământul nostru la altul, ca să *sădească* sau să *zidească* pe dânsul, plătindu-ne un ce, și cel ce cu arătutul mijloc ia pământul nostru, se cheamă *săditor* sau *clăditor*”.

Legiuirea „Pentru orânduiala ce are a se păzi la darea locurilor cu *embatic* în viitor...”, întărită cu Ofisul Domnesc No. 434 de la 15 Mai 1843, prin Art. 1 zice: „Inchirierea locurilor cu *embaticuri*, de care se vorbește la Art. 1, Cap. 5, partea III a *pravilii pământului*...”.

De aci urmează, că în vechiul nostru drept românesc (1843) prin vorba *embatic* se arată atât *sădirea* (emfiteuza din Dreptul Roman), cât și *zidirea* (superficia din Dreptul Roman).

II. În procesele judecate prin cele trei hotărâri de mai sus s'a determinat *obiectul îndrituirii de embatic*, s'a cercetat chestiunea, *dacă un contract de embatic este de drept desființat din pricină, că embaticarul n'a replantat via distrusă și s'a admis, că pentru deslegarea acestei chestiuni trebuie să se aplice Art. 10 din Cap. VI, partea III, Cod. Caragea*, deoarece acest articol ar fi *sedul materiei* în ce privește efectele distrugerii viilor în *embatic*.

III. Din hotărârea Casației nu reese *data înființării embaticului* în proces; iar din celelalte două hotărâri reiese, că embaticarii erau *embaticari din vechime, din moși-strămoși și fără de acte scrise*. De aceea, ca să știm, ce reguli cărmuesc acele embaticuri, trebuie să avem în vedere atât ipoteza, că ele au fost înființate înainte de legiuirea Caragea, cât și ipoteza, că ele au fost înființate de la această legiuire încoace. În cazul întâi vom ține seamă de regulile Dreptului Roman, care *pe atunci*, după cum știm, trebuiau să se aplice în Muntenia și care au rămas în vigoare și sub legiuirea Caragea și sub aceea

a Codului civil de azi. În cazul al doilea vom ține seamă numai de acele reguli ale Dreptului Roman, care n'au fost schimbate de legiuirea Caragea și care au rămas în vigoare și sub Codul civil de azi. Prin urmare, înainte de a cerceta, dacă un contract de embatic este de drept desființat din pricină, că embaticarii n'au replantat viile distruse și dacă pentru deslegarea acestei chestiuni se poate aplica Art. 10 citat, să reamintim mai întâi din Dreptul Roman: Chipurile de înființare ale emfiteuzei și superficiei, obiectul acestor două instituții, unele din îndrituirile și îndatoririle emfiteutecarului și ale superficialarului și unele din chipurile de desființare sau stingere ale acestor instituții.

1) *Înființarea emfiteuzei și a superficiei în Dreptul Roman.*

Emfiteuza se poate înființa:

a) Printr'o convențiune și anume printr'un contract consensual *sui generis* numit contractul emfiteutecar. De regulă acest contract se poate face fără de înscris. Numai prin abateri el trebuie să fie făcut în scris în următoarele două cazuri: α) Când pământul dat în emfiteuză este al unei biserici și β) Când părțile vor să se abată de la regulile generale, care cărmuesc îndrituirea și contractul de emfiteuză.

b) Prin dispozițiuni de ultimă voință. ¹⁾

Superficia deasemenea se putea înființa sau printr'o convențiune, sau prin dispozițiuni de ultimă voință ¹⁾.

În Muntenia, înainte de legiuirea Caragea, *dacă se recunoaște, că se aplicau regulile Dreptului Roman*, trebuie să zicem că embaticul (emfiteuza și superficia) se puteau înființa sau printr'o convențiune (contractul de embatic), sau prin dispozițiuni de ultimă voință. — De la legiuirea Caragea încoace și până la Codul civil embaticul nu s'ar mai putea înființa de cât printr'o tocmeală (contractul de embatic), care în totdeauna trebuie să fie făcut printr'un înscris. (Cod. Caragea, partea III, cap. V, art. 1 și 2). Fiindcă, după cum am văzut, embaticurile, de care e vorba în procesele de mai sus, datează din vechime, din moși-strămoși și embaticarii stăpâneau pământurile supuse embaticului *fără de acte scrise*, ar trebui să admitem, că acele embaticuri au fost înființate înainte de legiuirea Caragea și că au putut fi înființate nu numai printr'un contract de embatic, ci și prin dispozițiuni de ultimă voință și n'ar trebui să admitem, că ele au fost înființate sub imperiul legiuirii Caragea, de oare ce, după cum am văzut, de la legiuirea Caragea încoace, ele n'ar mai fi putut fi înființate de cât prin tocmeală și în totdeauna printr'o tocmeală făcută în scris.

2) *Obiectul emfiteuzei și al superficiei în Dreptul Roman.*

Emfiteuza are de obiect un pământ destinat culturii, adică un pământ, care poate fi cultivat; iar nu unul, care nu poate fi cultivat, precum ar fi un pământ stâncos, sau un munte de piatră etc. Scopul înființării emfiteuzei este *îmbunătățirea* prin cultivare a pământului supus emfiteuzei.

Superficia are de obiect sau un pământ menit zidirii, adică un pământ, pe care superficialarul să poată face zidiri, sau o zidire, sau chiar numai o parte dintr'o zidire.

În legiuirea Caragea, după cum am arătat, embaticul are de obiect un pământ destinat sau la *săduri* (emfiteuza), sau la *zidiri* (superficia). De aceea embaticarul

¹⁾ Lăsăm la o parte chestiunile controversate, dacă în Dreptul Roman emfiteuza și superficia se puteau înființa și prin *adjudicatio* în procesele de împărțea și prin *usucapio*.

se numește *săditor*, iar superficialarul se numește *ziditor*. Observăm, că dacă obiectul embaticului ar putea fi un *pământ sădit de mai înainte*, fie cu vie, fie cu alte plante etc. și fi de proprietarul lui, fie de altă persoană, embaticarul n'ar mai putea fi numit *săditor*.

Embaticurile, despre cari e vorba în procesele de mai sus, fiind înființate înainte de legiuirea Caragea, au de obiect pământurile destinate culturai și scopul lor este *îmbunătățirea* prin cultivare a acestor pământuri. Dar, chiar dacă acele embaticuri ar fi fost înființate sub imperiul legiuirii Caragea, ele ar fi avut de obiect tot numai pământurile destinate sau la săduri, sau la zidiri, iar nici de cum accia ce ar fi fost sădit, sau s'ar fi sădit în acele pământuri, de pildă o vie, etc., și scopul lor ar fi fost tot *îmbunătățirea* prin cultivare a acelor pământuri. În procesele de mai sus *nu s'a dovedit* că la înființarea embaticurilor pământurile date în embatic erau deja sădite cu vie și nici că prin convențiunile părților s'ar fi spus, că obiectul acelor embaticuri este sau numai viile, care ar fi fost sădite pe acele pământuri, sau numai viile, care se vor sădi de embaticari.

3) *Unele îndrituiri și îndatoriri ale emfiteutecarului și ale superficialului în Dreptul Roman.*

a) Emfiteutecarul — (care nici prin actul de înființare al emfiteuzei, nici prin o convențiune posterioară n'a fost obligat să cultive pământul numai într'un anumit fel) — este îndrituit «să se bucure de pământul supus emfiteuzei și de îndrituirile, care sunt inerente acestui pământ, ca și cum ar fi el proprietarul acestui pământ. El poate face aceluși pământ toate schimbările, care i se par trebuitoare sau folositoare, fiind îndrituit chiar (spre deosebire de uzufructuar) să dispună și de substanță, și puterea sa arbitrară nefiind mărginită decât de oprirea de a deteriora pământul». De pildă: Emfiteutecarul poate să are și să semene un ogor; poate dintr'un ogor să facă sau o livadă, sau o vie, sau o grădinărie, etc.; dintr'o livadă poate să facă sau un ogor, sau o vie, sau o grădinărie, etc.; dintr'o vie poate face sau un ogor, sau o livadă sau o grădinărie, etc. Procedând astfel, emfiteutecarul cultivă pământul *menit culturii*. Dar, emfiteutecarul, care cultivă astfel pământul, nu face decât să-și exerciteze îndrituirea sa de emfiteuză. Din regulile generale și elementare privitoare la exercitarea îndrituirilor se știe, că persoana, care are o îndrituire, poate s'o exerciteze, dar *nu-i obligată* s'o exerciteze. Prin urmare și emfiteutecarul, *dacă va voi*, va putea să-și exerciteze îndrituirea sa în chipurile arătate; dar, *dacă nu va voi*, nu-i obligat deloc s'o exerciteze în vreunul din acele chipuri! Emfiteutecarul nefiind obligat să-și exerciteze îndrituirea sa, urmează, că nimeni, nici chiar proprietarul pământului supus emfiteuzei, nu-l poate sili pe nici o cale, nici chiar pe calea judecătorească, să-și exerciteze îndrituirea sa în vreun chip oarecare, și cu atât mai puțin să și-o exerciteze într'un chip anumit, de pildă să replanteze numai decât pământul cu vie, fiindcă mai înainte îl plantase cu vie! Se știe de asemenea, că proprietarul unui pământ, în virtutea regulilor de mai sus, poate să lase acest pământ să ajungă paragină. Emfiteutecarul, după cum am spus, putându-se bucura de pământul supus emfiteuzei, *ca și cum ar fi el proprietarul acestui pământ*, urmează, că și emfiteutecarul va putea să nu cultive de loc pământul acela, și să-l lase să ajungă paragină, cu singura restricțiune, ca prin necultivarea sa pământul să nu se deterioreze, ci să rămână cel puțin în starea în care a fost. O altă dovadă vădită a regulii, că emfiteutecarul nu-i obligat să-și e-

xerciteze îndrituirea sa, că adică nu poate fi silit să cultive într'un chip oarecare pământul supus emfiteuzei reiese și din unul din chipurile de stingere a emfiteuzei. Emfiteuza nu se poate stinge numai prin neexercitarea sa, ci prin neexercitarea sa urmată de *usucapio libertatis* fie din partea proprietarului pământului supus emfiteuzei, fie din partea unui al treilea. De altmintrelea un proprietar *cuminte* nici n'ar căuta să silească pe emfiteutecar să-și exerciteze îndrituirea, ci din potrivă ar căuta să se folosească de acea neexercitare și să facă *usucapio libertatis*.

În legiuirea Caragea regulile de mai sus n'au fost schimbate. În procesele de mai sus *nu s'a dovedit*, că, fie prin actele de înființare ale embaticurilor, fie prin convențiunile încheiate mai pe urmă de părți, s'ar fi schimbat regulile Dreptului Roman, și s'ar fi impus embaticarilor obligația de a cultiva pământurile, precum și obligația de a cultiva pământurile numai în anumite feluri și nu și în alte feluri, și că, dacă nu vor executa aceste obligațiuni, îndrituirile lor să se stingă de plin drept. Deci embaticarii de mai sus, dacă vor, pot să-și exerciteze îndrituirile lor, adică să cultive pământurile în chipurile, cum cred ei de cuviință, cu singura restricțiune, ca să nu le deterioreze; iar dacă nu vor, nu sunt obligați să-le exerciteze, adică nimeni nu-i poate sili să cultive pământurile în vreun fel oarecare, cu atât mai mult nu pot fi siliți să le cultive în anumit fel, ci ei pot să nu le cultive, cu singura restricțiune ca prin necultivare pământurile să nu se deterioreze, adică să n'ajungă într'o stare mai rea de cât accia, în care se găseau la înființarea embaticurilor.

b) Emfiteutecarul în Dreptul Roman trebuie să plătească proprietarului pământului supus emfiteuzei o dare (*reditus, pensio, canon*). Deasemenea și superficialarul trebuie să plătească proprietarului pământului, pe care se găsește zidirea făcută, fie de superficialar, fie de alt cineva, o dare (*pensio, solarium*). În izvoarele romane aceste dări constau în *sune de bani*, de regulă destul de mici. Dar, romanii spun, că „nimic nu pare să se împotrivescă la accia, ca darea se constea într'o cătine de fructe” că, de regulă nu-i nici un raport între acca dare și fructele produse de pământul supus emfiteuzei, și că prin convențiuni se poate stabili un raport anumit între dare și fructele produse de pământ. — Darea se plătește nu ca echivalent pentru folosința de pământul proprietarului, ci ca recunoaștere din partea emfiteutecarului, că înființătorul emfiteuzei și-a păstrat proprietatea pământului dat în emfiteuză și a rămas proprietar: *in agnitionem reservati domini, in recognitionem domini*. (Glück, Comentarul pandectelor, vol. 8, p. 391, § 600, n. 66 și p. 416, § 605, n. 42). De accia, acca dare, de regulă, este mică și trebuie plătită chiar și în cazul în care emfiteutecarul nu trage nici un folos, fie din pricină că în unii ani pământul n'a produs nimic, sau produsele au pierit, fie din pricină că pământul n'a fost cultivat. În legiuirea Caragea embaticarul (emfiteutecarul și superficialarul) trebuie să plătească *in ce* proprietarului pământului supus embaticului (Cod. Caragea, partea III, cap. V, art. 1). Din chipul de rostire al legiuitorului urmează, că darea este, ca și de regulă în Dreptul Roman, mică și poate să constea sau în bani sau în fructe și că, de accia este plătită tot *in recognitionem domini*. În procesele de mai sus *nu s'a dovedit*, că prin convențiuni s'a stabilit vre-un raport între dare și fructe, în cazul în care darea ar fi constat în fructe.

c) În Dreptul Roman emfiteutecarul, care, nici prin actul de înființare a emfiteuzei, nici prin vre-o conven-

vențiune posterioară n'a fost obligat să cultive pământul într'un anumit fel, și care își exercitează îndrituirea sa, adică *acel care vrea să-și exerciteze această îndrituire*, are numai obligațiunea, izvorând din firea îndrituirii de emfiteuză, „*să cultive pământul ca un bun părinte de familie și la sfârșitul emfiteuzei să-l înapoieze în starea, în care l'a găsit*“. Prin a cultiva pământul ca un bun părinte de familie nu se înțelege de loc a cultiva acel pământ numai într'un anumit chip, ci, embaticarul fiind îndrituit să dispună și de substanță, poate să-l cultive în orice chip, *ca și cum ar fi el proprietarul aceluia pământ* și cu restricțiunea numai de a nu-l deteriora, așa că la sfârșitul emfiteuzei să-l poată înapoia în starea în care l'a găsit. Dar, fiindcă și prin necultivare, pământul poate să fie deteriorat, mai urmează, că embaticarul nu va putea să nu cultive pământul, dacă prin necultivare s'ar deteriora, așa că la sfârșitul emfiteuzei nu l'ar mai putea înapoia în starea, în care l'a găsit. Deasemenea, potrivit regulilor generale, emfiteutecarul este răspunzător de orice deteriorare a pământului pricinuită prin culpa sa; dar, nu e răspunzător nici de deteriorarea, nici de peirea chiar a culturilor făcute pe acel pământ și pricinuite de culpa. sa și nici de deteriorarea și peirea culturilor și a pământului pricinuite de casus.

În legiuirea Caragea embaticarul, *care vrea să-și exercite îndrituirea sa*, este obligat să cultive pământul, conform *tocmelei* (Cod. Caragea, partea III, cap. V, art. 3). Din chipul de rostire a legiuitorului rezultă, că această obligație există, numai în cazul în care prin vre-o *tocmeală*, fie aceea, prin care s'a înființat embaticul, fie alta posterioară, părțile și au arătat voința, cum să se cultive pământul. În procesele de mai sus *nu s'a dovedit*, că a existat între părți vre-o *tocmeală*, prin care să se arate felul cum să se cultive pământul, și că, dacă nu va fi cultivat în acel fel anumit, sau embaticurile să se stingă de drept, sau să se producă alte efecte. Deasemenea *nu s'a dovedit*, că a existat între părți vre-o *tocmeală* prin care embaticarul să fie făcut răspunzător de deteriorarea și peirea culturilor pricinuite de culpa sa și de deteriorarea și peirea culturilor și a pământului pricinuite de casus.

4) Unele chipuri de stingere ale emfiteuzei și ale superficiei în Dreptul Roman.

Emfiteuza, ca orice îndrituire și conform regulilor generale, se stinge, de drept, când rămâne fără de obiect. De aceea, peirea totală a pământului supus emfiteuzei are de urmare stingerea emfiteuzei și a îndatoririi de a plăti darea. Însă, peirea parțială a aceluia pământ, nu atrage după sine nici desființarea emfiteuzei și nici măcar vre-o micșorare proporțională a dărei. Dar, deteriorarea pământului pricinuită de emfiteutecar, nu stinge de drept emfiteuza, ci numai poate s'o stingă, dacă vrea proprietarul. În adevăr, în acest caz, proprietarul sau poate să silască pe emfiteutecar, ca acesta de *suo curam et restitutionem pristinae faciei peragere* (Novella 7, cap. 3, § 2), adică să restabilească starea de mai înainte a pământului cu cheltuiala și osteneala sa, sau poate *expellendi eum de emphyteusi* (Novellă 120, cap. 8), adică să dea afară pe emfiteutecar. Dacă proprietarul alege această din urmă cale, emfiteuza se stinge drept pedeapsă; însă, stingerea nu se întâmplă deplin drept, ci trebuie să fie rostită de dregătoria judecătorească. Aceasta reese atât din principiile generale, cât și prin inducțiune din Codex, cartea IV, titlul al 66-lea, constituțiunea 2, § 1, care zice: „*volenti ei licere eum a praediis emphyteuticariis repellere*“.

În legiuirea Caragea se vorbește numai de peirea zidirei, iar nu și de peirea pământului destinat sădirei. Peirea

zidirei stinge îndrituirea de embatic, afară numai dacă părțile n'au convenit altfel (Cod. Caragea, partea III, cap. V, art. 5 în fine). Legiuitorul nespunând nimic de peirea pământului destinat sădirei, urmează, că el n'a schimbat regulile Dreptului Roman privitoare la peirea aceluia pământ, și nici regulile generale, că orice îndrituire se stinge, când, prin peirea obiectului său rămâne fără de obiect. Deasemenea, fiindcă legiuitorul Caragea nu vorbește de loc de deteriorarea pământului destinat sădirei, urmează, că nici în această privință n'a schimbat regulile de mai sus ale Dreptului Roman. În procesele de mai sus *nu s'a dovedit*, că pământurile supuse embaticurilor au fost deteriorate de embaticari, fie prin necultivare, fie în altfel.

IV. Să cercetăm acum, dacă, în ce privește urmările distrugerii viilor în embatic, *sediul materiei* se găsește în adevăr în Codul Caragea, partea III, cap. V. *Despre clacă*, art. 10.

Mai întâi trebuie de luat aminte, că, deși unii clăcași pot fi embaticari și unii embaticari pot fi clăcași, totuși de aci nu urmează, că toți clăcașii sunt embaticari, nici că toți embaticarii snt clăcași. Apoi, trebuie de ținut seamă, că între embaticari și rumâni (*glebae adscripti* din Muntenia), precum și între embaticari și clăcași sunt mari și multe deosebiri. Aci e de ajuns să reamintim, că embaticarii au o îndrituire reală asupra pământului, pe care-l cultivă, pe când rumânii și clăcașii n'au o astfel de îndrituire asupra pământului cultivat de ei.

Legiuirea Caragea în partea III, cap. V, intitulat: „*Pentru sădire sau clădire*“, se îndeletnicește după cum am văzut, cu embaticul. Deci, *sediul materiei* embaticului se găsește în acel cap. V. Aceiași legiuire în partea III, cap. VI, intitulat „*Pentru clacă*“, se îndeletnicește cu rânduile privitoare la clacă. Deci *sediul materiei* clăcei se găsește în acel cap. VI. De aci urmează mai departe că: Toate articolele din cap. V se vor aplica la raporturile dintre proprietarii și embaticarii lor; iar toate articolele din cap. VI se vor aplica la raporturile dintre stăpânii de moșii și clăcașii lor. În sfârșit, din cele de mai sus urmează și că, în general, în principiu, în *sediul materiei* embaticului nu se pot găsi articole privitoare la clăcași; iar în *sediul materiei* clăcei nu se pot găsi articole privitoare la embaticari. Dacă legiuirea Caragea ar fi avut articole privitoare și la embaticari și la clăcași, ar fi trebuit, ca într'un capitol deosebit să însire articolele comune celor două instituțiuni. Dar, se poate ca și într'un capitol oarecare să se găsească unul sau mai multe articole, care să fie privitoare nu numai la materia arătată prin titlul aceluia capitol, ci și la altă materie din alt capitol intitulat altfel. Și dacă de pildă, în cap. VI „*Pentru clacă*“ s'ar găsi articole privitoare nu numai la clăcași, ci și la unele chestiuni embaticare, atunci s'ar putea spune, că *sediul materiei* pentru acele chestiuni nu trebuie căutat în cap. V, privitor la embaticuri, ci în cap. VI. Dovada, că articolul 10 din cap. VI „*Pentru clacă*“ ar fi privitor și la embaticari, ar rezulta neîndoelnic, în cazul în care legiuitorul ar spune anume, că acest articol trebuie să se aplice și la raporturile embaticarilor cu proprietarii lor. Dar, legiuitorul Caragea în art. 10 din cap. VI „*Pentru clacă*“ nu spune, că acest articol trebuie să se aplice și embaticarilor. Dovada de mai sus ar mai putea rezulta în cazul în care art. 10 din cap. VI „*Pentru clacă*“ s'ar putea aplica cel puțin prin analogie la raporturile dintre embaticari și proprietarii lor. În procesele de mai sus există numai următoarea analogie: Embaticarii aveau vii pe pământurile

luate cu embatic, iar art. 10 vorbește de clăcașii, care *au vii*. Afară de această asemănare, încolo starea embaticarilor, după cum am spus se deosebește cu totul de aceea a clăcașilor. Din această pricină art. 10 nu poate fi aplicat prin analogie dela clăcași la embaticari²⁾. În sfârșit, pentru ca să se facă dovada, că art. 10 dela clăcași se poate și trebuie să se aplice și embaticarilor, Inalta Curte de Casație, întemeindu-se pe art. 5 din Codul lui Ipsilante, capitolul intitulat „Cele drepte ale stăpânilor moșiilor”, argumentează, (după cum se vede mai sus), în următorul chip: „Considerând, că vechile legiuri care au organizat embaticul, ținând seamă de caracterul acestui drept special și de necesitatea înființării lui în acele timpuri, când lipsa de brațe pentru cultivarea pământurilor era mult simțită, n’au prescris desființarea embaticului în cazul când embaticarul părăsea via lui în trei ani deplin nelucrată, ceea ce echivala cu desființarea viei, căci, necultivată atât timp, numai putea să dea nici un rod, ci judecata în urma unei reclamații a stăpânului pământului era datoare să dea embaticarului un soroc de un an și dacă embaticarul nu o luca nici în acest an, atunci via trecea în stăpânirea stăpânului pământului, adică se desființa embaticul; însă, acele termine de trei ani și de unul nu erau operante în caz de vreo întâmplare de mare nevoie, adică când justifica embaticarul cazul de forță majoră, ce l-a împiedicat să cultive via. (Art. 5 cod Ipsilante sub capitolul, cele drepte ale stăpânilor moșiilor)». După cum se vede din chipul de rostire al Inaltei Curți de Casație, care întrebunțează de trei ori vorba embatic, și de patru ori pe aceea de embaticari, toată argumentarea de mai sus se întemeiază pe convingerea, că art. 5 din codul Ipsilante, capitolul „cele drepte ale stăpânilor moșiilor” ar fi privitor la embatic și embaticari. Dacă aceasta ar fi adevărat, atunci acea argumentare n’ar lăsa nimic de dorit și în adevăr ar fi decisivă. Dar acel art. 5 nu vorbește nici despre embatic, nici despre embaticari, ci glăsuște astfel: „Când nemernicul, adică locuitorul ce șade pe moșia altuia, își va părăsi via lui în trei ani deplin nelucrată, atunci stăpânul moșiei să arate Domniei mele și dându-se știre, și încă de un an soroc, de nu o va luca nici într’acel an, atunci să o stăpânească stăpânul moșiei. Insa aceste sorocace de trei ani și de unul să se caute, când nu se va întâmpla vreo întâmplare de mare nevoie”. Față cu acest chip de a rostire a legiuitorului Ipsilante ne putem întreba: Ce a înțeles legiuitorul prin nemernicul, adică locuitorul ce șade pe moșia altuia? Putut-a el să înțeleagă și pe embaticar sau ba?

Dacă vom ține seama de titlul capitolului „Cele drepte ale stăpânilor moșiilor, ce au asupra locuitorilor” și de faptele, că proprietarii embaticarilor sunt stăpâni de moșii, iar embaticari sunt și ei locuitori ai Munteniei, ar trebui să zicem, că acest capitol e privitor la toți proprietarii de moșii și la toți locuitorii Munteniei, deci e privitor și la embaticari. Insa, din cuprinsul acelu capitol, se vede, că în acest capitol nu e vorba de orice fel de locuitor al Munteniei, ci numai de un fel de locuitori și anume numai de clăcași. In adevăr, chiar art. 1 iată cum glăsuște: „Locuitorul are să lucreze clacă stăpânului moșiei câte douăsprezece zile într’un an...”. Se știe, că nu toți locuitorii Munteniei trebuie să lucreze clacă stăpânilor de moșii, ci numai clăcașii. Deci, în art. 1 este vorba neîndoelnic despre clăcași, iar nu despre embaticari.

Deasemenea, din celelalte 21 de articole ale acestui capitol (art. 2—22) se vede lămurit, că nu e vorba în ele de orice locuitor al Munteniei și deci și de embaticari, ci numai de clăcași. Așa dar, nu numai art. 5, dar nici unul din articolele capitolului „Cele drepte ale stăpânilor de moșii”, nu sunt privitoare și la embaticari. De aceea, în art. 5 nu se poate găsi decisiya pentru chestiunea noastră. Inalta curte de casație, continuând argumentarea de mai sus, zice: „Considerând, că legiuirea Caragea n’a derogat de la acest principiu al legiurilor anterioare referitor la urmările distrugerii viilor în embatic, căci sediul materiei nu trebuie căutat și nici nu se găsește în dispozițiunile art. 5 al legiurii Caragea, care se ocupă de efectele distrugerii zidirei, ci Codul Caragea regulează materia în art. 10 de sub capitolul VI pentru clacă, care nu este decât o reproducere a dispozițiilor din codul Ipsilante, analizate mai sus și după care distrugerea unei vii în embatic din cauză de forță majoră, cum este filoxera, nu atrage de drept desființarea embaticului, ci judecata, după reclamația proprietarului, apreciind împrejurările, este datoare să acorde embaticarului termen pentru replantarea viei și numai în cazul, când nu se va conforma acestei îndatoriri, să declare embaticul desființat”. Această argumentare întemeindu-se pe art. 5 din Codul Ipsilante, și acest articol nefiind privitor la embaticari, urmează, că toată argumentarea Inaltei Curți de Casație e lipsită de orice temei și deci, că art. 10 din cap. VI. «Pentru clacă» din Codul Caragea nu-i sediul materiei în ce privește efectele distrugerii unei vii în embatic asupra îndrituirii de embatic. — Este adevărat, după cum spune Inalta Curte de Casație, că distrugerea unei vii în embatic din cauză de forță majoră cum este filoxera, nu atrage de drept desființarea embaticului; însă nu pentru temeiurile invocate de Inalta Curte de Casație, ci, după cum am văzut și după cum vom vedea, pentru alte temeiuri.

V. Să vedem acum la ce rezultate trebuie să ajungem aplicând regulile de mai sus în procesele de embatic judecate de cele trei instanțe judecătorești mai sus arătate.

1). Embaticurile acelea, fie că au fost înființate înainte de legiuirea Caragea, fie chiar că ar fi fost înființate, în vremea când această legiuire era în vigoare, și intrucât nu s’a dovedit, nici că la înființarea lor pământurile erau deja plantate cu vii și nici că prin convențiunile părților s’ar fi spus, că obiectul lor este sau numai viile, care ar fi fost deja sădite, sau numai viile, care se vor sădi de embaticari, urmează, că ele au de obiect pământul destinat sau la săditi, sau la zidiri, iar nici de cum sădirile, care vor fi fost făcute pe pământul supus embaticului, de pildă viile etc. — Deci, peirea acelor săditi, fie în urma unei forțe majore, cum fără îndoială este filoxera, fie în urma altor împrejurări, nu poate desființa nici îndrituirea de embatic, nici contractul de embatic. — Hotărârile de mai sus, care constată, că obiectul îndrituirii de embatic este pământul și că distrugerea viilor de filoxeră nu desființează contractul de embatic, sunt întemeiate.

2) In procesele de mai sus, după cum am arătat, nu s’a dovedit, că părțile au încheiat vre-o tocmeală, prin care să se spună că embaticarii sunt obligați să cultive pământurile, și că, dacă nu le vor cultiva, îndrituirea lor, sau contractul de embatic să se desființeze de drept. Deasemenea, nu s’a dovedit, că părțile au încheiat vre-o tocmeală, prin care să se spună, că embaticarii sunt obligați să cultive pământurile numai într’un fel anumit, de pildă numai prin plantarea lor cu vie și că, dacă nu

2) Cf. și Andrei Rădulescu. Chestiuni privitoare la embatic și otașniță. 1911, pag. 14, rândurile 24 și urm.

le vor cultiva în acest chip, îndrituirea lor, sau contractul de embatic să se desființeze de drept. Intrucât nu s'au făcut aceste dovezi, urmează, că, potrivit regulilor generale, embaticarii din procese *pot să-și exerciteze* îndrituirea lor, adică pot sau să sădească pământul cu viță de vie, sau să-l cultive altfel; dar, nu sunt obligați să-și exerciteze îndrituirea lor, adică nu pot fi siliți, nici ca să replanteze viile, nici ca să cultive pământul altfel. Proprietarul nu se poate plânga de necultivarea pământului; căci, după cum am văzut, darea, care i se cuvine lui, trebuie să-i fie plătită de embaticari, fie că aceștia cultivă pământul, fie că nu-l cultivă. Iar, dacă embaticarii nu vor plăti acea dare vreme de trei ani, proprietarul n'are decât să-i dea în judecată și dacă nici după sorocul de șase luni dat de judecată pentru plata dărei, tot nu o vor plăti, vor fi isgoniți din stăpânirea pământului. (Cod. Caragea, partea III, cap. V, art. 4).

3) În cazurile noastre, în care, după cum am spus, *nu s'a dovedit* existența vreunei tocmeli cu conținutul de mai sus, simpla neexercitare a îndrituirii lor din partea embaticarilor, adică simpla necultivare a pământului, chiar dacă ei ar fi fost puși în întârziere, ca să replanteze viile și chiar dacă ar fi avut pământurile în stăpânire, nu poate avea nici o înrăurire asupra existenței îndrituirii, nici asupra existenței contractului de embatic și deci, nu poate atrage desființarea nici a îndrituirii, nici a contractului. Afară de aceasta, în cazurile noastre se dovedește, că din anul 1901 proprietarul se găsea în stăpânirea pământurilor supuse embaticului, iar embaticarii nu se mai găseau în stăpânirea acelor pământuri. Dacă este așa, apoi cu atât mai mult punerea în întârziere a embaticarilor de a replanta viile, nu poate să aibă de efect stingerea îndrituirii de embatic, sau a contractului de embatic, chiar dacă s'ar fi dovedit, că embaticarii trebuiau să cultive pământul într'un fel anumit, prin plantarea lui cu viță de vie!

4) Este drept, că *uneori* neexercitarea unei îndrituirii poate să atragă stingerea acelei îndrituirii. Aceasta însă se întâmplă și când îndrituitul nu exercită îndrituirea, fiindcă *renunță* la ea. O astfel de renunțare poate fi sau expresă sau tacită. Renunțarea este expresă, când embaticarul face *derelictio* a embaticului său, printr'o arătare de voință, fie verbală, fie înscris, fie prin semn. În cazurile noastre *nu s'a dovedit*, că s'a făcut o astfel de *derelictio*. Mai mult decât atâta: Chiar dacă s'ar dovedi, că s'a făcut o astfel de *derelictio*, mai rămâne de discutat, dacă simpla *derelictio* din partea embaticarului neurmă de acceptare din partea proprietarului e de ajuns, ca să stingă embaticul, sau contractul de embatic. Renunțarea este tacită, când voința de a renunța la o îndrituire rezultă din împrejurări, adică din fapte din care s'ar putea scoate încheierea, că acel care a săvârșit acele fapte, le-a săvârșit pentru că a voit să renunțe la aceia îndrituire. Însă, în aceste cazuri se cere, ca să nu fie nici cea mai mică îndoială asupra acelei voințe de a renunța; căci, altfel, chiar dacă îndrituitul nu-și exercită îndrituirea sa, el și-o păstrează mai departe! O astfel de voință neîndoelnică de a renunța tacit la o îndrituire, poate să aibă numai acel îndrituit care o conștient, că mai are acea îndrituire. Și din contră despre acel îndrituit, care crede, că nu mai are o îndrituire, fiindcă ea ar fi fost stinsă din vre-o pricină oarecare, nu se poate zice că a voit să renunțe tacit la acea îndrituire. Cum s'ar putea admite, că o persoană să renunțe fie chiar și tacit, la ceva ce crede, că nu are?! În cazurile noastre o astfel de renunțare tacită fie o *derelictio* tacită, fie altfel de renunțare tacită nu

rezultă din nici unul din faptele embaticarilor. Hotărârile de mai sus, care resping susținerea proprietarului, că embaticarii au renunțat tacit la îndrituirile lor, deși nu sunt complect motivate, totuși sunt întemeiate.

5) În sfârșit, după cum am arătat, art. 10 din cap. V, partea III a codului Caragea, fiind privitor la clăcași și neputându-se aplica nici măcar prin analogie în cazurile de embatic, urmează, că acțiunea embaticarilor trebuie să fie admisă și ei să recapete stăpânirea pământurilor embaticare, fără ca judecata să-i oblige, ca să replanteze acele pământuri cu viță de vie în lăuntru vre-unui răstimp anume determinat, sau să le cultive numai într'un fel anumit; de oare ce, după cum am văzut, ei pot nu numai să le cultive, cum vor crede, că e mai nimerit, dar pot chiar să nu le cultive de loc, dacă ele nu se deteriorează prin necultivare. Singura obligație, pe care embaticarii o au și pe care *pot fi siliți s'o împlinească* este, ca să plătească darea anuală cuvenită proprietarului pământurilor. Deci:

Cele trei hotărâri de mai sus, admitând, că art. 10 de la clăcași se poate aplica la embaticari, sunt cu totul neîntemeiate.

S. G. LONGINESCU

Proces-Verbal

al primei ședințe de la 26 Oct. 1919, a «Asociației Generale a Juriștilor din România-Mare»

Azi 26 Octombrie 1919, subsemnații răspunzând la chemarea d-lui N. Schina, prezident la Curtea de apel din București, pentru a pune bazele unei asociațiuni generale a tuturor juriștilor din România-Mare, ne-am întrunit în casele d-sale, din București, strada Sălciilor No. 7.

D-l N. Schina a deschis ședința și în prealabil a propus ca Președinte de onoare al întrunirii pe savantul profesor de drept constituțional d-l C. Disescu, ce a fost proclamat ca atare în unanimitate. D-l Schina a luat după această cuvântul arătând motivele pentru cari a devenit necesară o grupare a tuturor juriștilor din România-Mare, fără deosebire de crez politic, rang sau vârstă; și mai înainte de a ceti actul constitutiv, ce a redactat, a arătat cum dintr'un gând și o dorință comună unul din cele mai bune suflete românești, d-l Decan al Baroului de Ilfov, cu ocaziunea unei precedente întruniri ce a avut loc în casele d-sale, a emis ideea unei consfătuiri în vederea constituției asociațiunii, după care a urmat convocarea de astăzi. D-l Schina a arătat cum din vâlmășagul în care a fost precipitată omenirea prin războiul mondial, suntem în pragul transformărilor generale, astfel încât renașterea țării la o viață nouă, impune o reorganizare a ei în toate direcțiunile. În acest scop juriștii sunt cei mai indicați să contribuie la programul moral al țării și la organizarea puterilor politice ale Statului pentru a le asigura fie cărorora rolul ce li se cuvine. Arată de asemenea că grava și importanta problemă

a unificării legislației este în sentimentul comun al juriștilor din vechiul regat și provinciile unite. În dovedirea acestei afirmațiuni citează părți dintr'un interview dat de președintele consiliului dirigent al Ardealului, eminentul jurist, d-l Iuliu Maniu, care, între altele, zicea: „Directiva politicei generale urmează a se face pe baza unirei necondiționate și desăvârșită, cu România, excluzând ori-ce tendințe de viață autonomă.

„Nu va fi dar vorba de un particularism provincial ce nu ar fi potrivit cu progresul și unitatea națională a României întregite, pentru care o concentrare a tuturor forțelor naționale, în serviciul statului, este de neapărată trebuință“. Atari deziderate se pun și mai bine în evidență când se cunoște astăzi, adăugă d-l Schina, că publicând acum câte va zile programul său, Partidul național al Ardealului a înscris ca unul din principalele puncte, următoarea dispozițiune: „Înlăturarea desăvârșită a particularismului provincial atât din gândirea noastră cât și din întocmirile de Stat și din instituțiunile lui“. Pentru acestea d-l Schina trimite salutul frățesc reprezentanților cei mai autorizați ai provinciilor-unite și și exprimă recunoștința sa pentru că vroesc să conlucreze la marea operă națională la care intelectualismul juridic, grupat în „Asociațiunea generală a juriștilor din România-Mare“, este chemat să ia o parte atât de însemnată, arătând că în realizarea scopului trebuie să se ție seamă că în clipa de față toate clasele sociale strângându-și rândurile luptă pentru a-și cuceri și asigura un loc cât mai bun în noua constituire socială.

D-l Schina încheie prin a arăta că asociația aceasta are de scop a strânge relațiile între toți juriștii din România-Mare, ce vor trebui să fie organizați într'un corp solidar, bazat pe comunitate de interese, indiferent de credințele politice ale fiecărui membru; a lupta pentru realizarea revendicărilor de ordin profesional a celor trei categorii de juriști din care se compune asociația: profesori universitari, magistrați și avocați; a fi reprezentată în Parlamentul țării; a crea un Institut de științe juridice, sociale, morale și economice precum și o comisiune de legislație; a propaga și dezvolta studiile juridice prin publicațiuni, congrese și conferințe și a le încuraja prin acordare de premii; a contribui la reprimarea abuzurilor și stabilirea responsabilităților; a crea o societate de asigurare mutuală și casă de retragere comună; a contribui la formarea noii Constituțiuni pentru România-Mare și la unificarea legislației în toate ținuturile românești; contribuțiuni la cercetarea provenienței averilor, etc. și propune, alegerea unei comisiuni pentru redactarea statutelor. După aceasta cere adunării ca mai înainte de a se procedea la alegerea comitetului central al asociațiunii generale a juriștilor din România-Mare și a comitetelor celor

patru secțiuni: Vechiul Regat, Ardealul, Basarabia și Bucovina, să statueze asupra propunerii d-lui Disescu și în prealabil să se aleagă un comitet de organizare.

D-l Schina a cerut, în fine, adunării și aceasta a admis, ca să se proclame președinte de onoare al asociațiunii generale a juriștilor din România-Mare, pe Primul-Președinte al Inaltei curți de casație.

După aceasta a dat citire actului constitutiv al asociațiunii generale a juriștilor din România-Mare.

D-l Disescu, președinte de onoare al întrunirii a arătat cât de bine venită este această idee, pentru a căreia înfăptuire însă se cere acțiune energică.

D-sa relevând importanța inițiativelor frumoase la care asistă în această împrejurare, a lăudat meritele generației actuale care a dat României locul strălucit pe care îl ocupă azi în societatea popoarelor și i-a cerut să-și desăvârșească opera, lucrând cu stăruință pentru întronarea celei mai bune „Justiții“, care singură poate stabili pacea, armonia și ordinea în Stat și societate. După această introducere a propus alegerea unui comitet de organizare al asociațiunilor, arătând, rând pe rând, însușirile și calitățile persoanelor ce au mandatul de a face toate lucrările pregătitoare în vederea organizării asociațiunii generale a juriștilor din România-Mare. Anunță o viitoare ședință pe dată ce comitetul de organizare își va fi îndeplinit însărcinarea expresă ce adunarea i-a dat. Relevează punctele principale din actul constitutiv și cere adunării a-l aproba și în entuziasmul tuturor d-l Disescu declară constituită „Asociațiunea generală a juriștilor din România-Mare“.

D-l Decan Dobrescu, luând cuvântul, a arătat moștenirea prețioasă pe care generația de azi a primit-o de la cele precedente și a încredințat pe bătrâni că în tot ce se va face se va ține seamă de sfaturile și cuvântul lor autorizat, astfel noua generație, căreia d-l Disescu îi atribue meritul de a fi înfăptuit revendicările României, nu va face ca acei copii cari ureându-se pe umărul părinților lor, spun: „Papă, sunt mai mare ca tine“, și recunoscând tot ce datorese generațiilor anterioare, le dă cu recunoștință întâietatea în această operă. Arată importanța și scopul asociațiunii, primește delegațiunea ce i s'a dat pentru a lucra la organizarea asociațiunii în care scop a luptat totdeauna, considerând că gruparea juriștilor va fi o forță și va aduce considerabile servicii țării. Că în vederea organizării este necesar a se forma toate comitetele cari vor depinde de asociația generală a juriștilor din România Nouă.

Aduce omagiile sale d-lui Disescu și exprimă recunoștința sa membrilor adunării pentru a fi răspuns în număr atât de mare la chemarea ce li s'a făcut.

D-l avocat Cihoski, Rectorul Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale a atras atenția adunării asupra d-lui Romulus Bolintineanu, Decanul

Baroului din Chişinău, care s'a distins în organizarea acestui barou, propunându-l în comitetul de organizare.

Subsemnații, primind în unanimitate propunerea d-lui N. Schina, am procedat la alcătuirea actului constitutiv al Asociațiunii generale a juriștilor din România-Mare, care s'a iscălit de noi, și după propunerea d-lui Disescu, am declarat aleși în Comitetul de organizare al asociațiunii pe d-nii : D. Dobrescu, Decanul Baroului de Ilfov, N. Schina, P. Missir, C. Dissescu, Toma Stelian, Take Ionescu, C. Panătescu, Mihail Antonescu, Paul Negulescu, Ștefan Pop și Romulus Bolintineanu; rămânând ca acest comitet să fie completat prin cooptări.

S'au primit numeroase telegrame și scrisori de adeziune din provinciile și teritoriile alipite.

Făcut astăzi 24 Octombrie 1919, la București.

ACT CONSTITUTIV

AL

ASOCIAȚIUNEI GENERALE A JURIȘTILOR DIN ROMANIA-MARE

Subsemnații, întruniți în adunarea generală, azi 26 Octombrie 1919, din inițiativa D-lui Decan al Baroului de Ilfov Dem. Dobrescu, în casele D-lui N. Schina, Președinte la Curtea de Apel din București, strada Sălcilor No. 7, am hotărât înființarea unei asociațiuni generale a tuturor juriștilor din vechiul Regat, Ardealul, Basarabia și Bucovina, sub numele de „Asociația generală a Juriștilor din România-Mare”.

Asociațiunea Generală a Juriștilor din România mare se compune din: profesori universitari, magistrați și avocați.

Ea va fi pusă sub președenția de onoare al Primului Președinte al Inaltei curți de Casație și Justiție și va fi condusă de un Comitet Central pus sub direcțiunea a patru președinți și compus din opt Membri și un Secretar-General.

Asociația va avea patru Secțiuni:

Vechiul Regat
Ardealul
Basarabia
Bucovina

Fiecare Secțiune va cuprinde câte trei categorii de Juriști din care se compune Asociațiunea Generală a juriștilor din România-Mare, și va fi condusă de un Comitet de direcțiune, având un președinte, opt membri și un secretar.

Fondurile sociale ale Asociațiunii Generale a Juriștilor din România-Mare se vor compune din donațiuni, legate și cotisațiunile 50 lei anual, ce vor fi plătite de fiecare membru.

Aceste fonduri vor servi la acordarea de premii

pentru juriștii cari se vor distinge, la cheltuelile de administrație, organizarea congreselor și conferințelor.

Asociațiunea generală a juriștilor din România Mare, va avea de scop:

1. — A strânge relațiunile între toți juriștii din România-mare contribuind la organizarea lor într'un corp solidar bazat pe comunitate de interese și indiferent de crezul politic al fie-cărui membru.

2. — A lupta pentru realizarea revendicărilor de ordin profesional a celor trei categorii de juriști din care se compune Asociația generală.

3. — A fi reprezentată de drept în parlamentul țării prin membrii ce-i va desemna prin alegere.

4. — A crea un institut de Științe juridice, sociale, morale, și economice, precum și o comisiune de legislațiune.

5. — A propaga și desvolta studiile juridice prin publicațiuni și conferințe și a le încuraja prin acordarea de premii și burse.

6. — A contribui la reprimarea abuzurilor și stabilirea responsabilităților.

7. — A crea o Societate de asigurare mutuală și o casă de retragere comună.

Asociația Generală a juriștilor din România-mare va avea ca activitate imediată:

a) Contribuțiuni la formarea noii Constituțiuni pentru România-mare;

b) Contribuțiuni la unificarea legislației în toate ținuturile românești;

c) Contribuțiuni la cercetarea provenienței averilor.

Ca mijloace, Asociațiunea generală a juriștilor din România-Mare, va căuta să dobândească organe proprii pentru răspândirea ideilor asociației și aducerea lor la cunoștința marelui public, precum și pentru publicațiile speciale de drept, legislație, economie politică ale asociației.

Se va alege o comisiune pentru redactarea statutelor asociației generale a juriștilor din România mare.

Acest act constitutiv s'a citit și s'a aprobat de noi mai jos iscăliți.

Făcut astăzi 26 Octombrie 1919 la București Str. Sălcilor No. 7

(Urmează semnăturile celor prezenți în număr de 115 juriști).

După cum am anunțat, în numărul viitor vom publica articolul D-lui D. Hozoc tratând despre: *Efectele rechizițiunii asupra raporturilor contractuale derivând din un contract de locațiune și interesanta monografie a d-lui I. Gr. Periețeanu, ca observație la decizia curții de apel București s. I, dată tot în materie de rechiziție.*

După aceasta va veni rândul articolului d-lui Profesor și avocat Al. Cerban, având ca titlu: *Lacunele și defectele în organizarea sistemului nostru civil de garanții reale.* Apoi se va publica articolul D-lui Boldur, Președintele Curții de apel din Cernăuți, care tratează despre: *Responsabilitate*